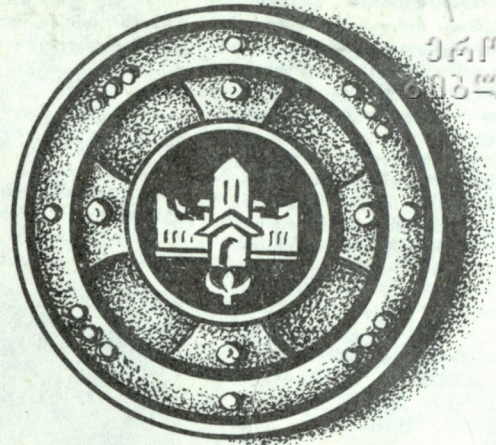

ემკურნეობა

ქართული
ემკურნეობა

მუთაისი

№ 1. 1990 წელი

საბჭოთა

იბერეთი — დედა ჩემი

დავით კაკაბაძის ნახატი

გუზინ, დღეს... სვალუ?

● ვიღაც კეთილ ადამიანს ღამე გაუტეხია რკინიგზის სასურსათო მაღაზია № 1 და ჩუმად შეუტანია შიგ 10,000 არშინი, ჩითი, 2,000 ნაჭერი ჩოხის შალი, 100 ბოჭკა ზეთი, 1000 ფუთი ბრინჯი, 500 ფუთი ლობიო, 500 ფუთი კარტოფილი და სხვა სანოვადე. კეთილი ადამიანის პიროვნება ჭერჭერობით გაურკვეველია.

● ოპრიბა. რადგან სიძვირემ მწვავე ხასიათი მიიღო და ვერავითარმა ზომამ ვერ გასჭრა მასთან საბრძოლველად, ოკრიბის მხარემ ახალი, ჭერ არვისაგან ნახული საშუალება გამოიგონა. სხვა გზა ვერ ნახა, უნდა დააწესოს უველა სოფელში ორ-ორი „დღეობა“ ერთ კვირაში, ოთხ დღეს მთელმა კუთხემ მოიყაროს თავი ამ ერთ სოფელში და გაძღეს. მეორე დღეს მეორე სოფელში და ასე შემდეგ. ამრიგად, მთელი კუთხე მუდამდღე ქეიფშია და შიმშილობისა და სიძვირისას ვერაფერს ტუობილობს.

● დეკრტი I. რესპუბლიკის უველა მოქალაქეს მიეცეს უფლება ჭამისა.

შენიშვნა: ჭამა უნდა სწარმოებდეს კანონიერებისა და სინდისის ფარგლებში.

დეკრტი II. მუხლი I გატანილ იქნას საქართველოს რესპუბლიკიდან უცხოეთში უველაფერი.

მუხლი II. შემოტანილ იქნეს უცხოეთიდან საქართველოში არაფერი.

დეკრტი III. აღდგენილ იქნეს ძველ საზღვრებში გაერთიანებული დიდი რუსეთი.

დეკრტი ესე ძალაში შედის დღიდან ბაბუაჭემის მკვდრეთით აღდგომისა.

დეკრტი IV ცხოვრების გაიაფების თილისმის შექმნისა.

1). მოემატოს უველას ჭამაგირები 40 პროცენტით თანახმად სატარიფო პალატის დადგენილებისა.

2). შეემატოს უველა საქონელს ფასი 4000 პროცენტით თანახმად სპეკულიანტების აღვირახსნილობისა.

1918 წლის გაზათეიდან

მუთაისი — 1903

„მუთათურ მეეტლეებს საქმე ექვთ გაჭირვებული რამდენიმე ქურდ-მაცაცისაგან.“

ამას წინათ მეეტლენი გაიფიცნენ და სამუშაოდ აღარ აპირებდნენ გამოსვლას, თუ ხმ ქურდ-მაცაცებისგან არ გაგვათავისუფლებსო, მაგრამ მალე გატეხეს ფიცი. ამ დღეებში ერთი ჭიბგირთავანი ფ-ძე ჩასჯდომია მეეტლეს და უბრძანებია, გასწიო. მეეტლე არ დათანხმდა. ფ-ძეს დამბაჩა ამოუღია და მოკვლას დამუქრებია. ამ დროს მოვარდნილან სხვა მეეტლეები, გადმოუთრევიათ ძირს და იმდენი უცემიათ, რომ ძვალ-რბილად უქცევიათ.“

გაზეთი „ივერია“, 1903 წ.

მუთაისი—1990

ტაშისის მძლოლების წერილიდან:

„...ჩვენს ქალაქში, ასეთ ადვირ-ახსნელ ბანდიტებსა და უჩალებში მუშაობა ყოველად შეუძლებელია და მით უმეტეს ღამის საათებში. ამიტომ მძლოლები კატეგორიულ მოთხოვნას ვაუენებთ აღმინისტრაციის წინაშე, რომ დაუყოვნებლივ იქნას მოწვეული ჩვენს საქარშიოში საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე, პროკურორი, მილიციის სამმართველოს უფროსი, განყოფილებათა უფროსები და პრესის მუშაკები, წინააღმდეგ შემთხვევაში იძულებული გავხდებით, მივიღოთ უკიდურესი ზომები.“

გაზეთი „მუთაისი“, 1990 წ.

განსჯილად ამცავეთაჭი
№ 6-VII გვ.

საზოგადოებრივი უზრუნველყოფის საკითხები... საზოგადოებრივი უზრუნველყოფის საკითხები...

ლალ ქალაქისთვის. ეს პრინციპი ძალიან კარგია, ხოლო, თუ ვერ განვახორციელებთ...

მართალი ბრძანებით. ახალგაზრდული შეზარებების ხალხი კი გვეყვას...

ობრივი სიმაღლეების შექმნა შეუძლიათ, წარვადგინეთ გამოჩენილი პირთა უკვდავადობის წინადადებები...

ფული ჰქონს... მაგრამ, კაცმა რომ თქვას, ფული გვაქვს, ოღონდ ჩვენ, სამწუხაროდ, ფულის ამოქმედებას ვადავრჩევით...

ქუთაისი, ქუთაისელი, „ქუთაისელი“

გვესაუბრება საზოგადოება „ქუთაისელის“ პრეზიდენტი, პროფესორი ლევან სპანაძე

საერთოდ, თავდაპირველად საზოგადოება „თბილისელი“ შეიქმნა... ახლა ანალოგიური საზოგადოებები საქართველოს მრავალ ქალაქშია...

ვათავესუფლებით — დავითობით ისინი, გინც დარბაზის მუქანიკური წევრები აღმოჩნდნენ და მისი საქმიანობაში არსებითად არ მონაწილეობდნენ...

დგინოთ. განა ამ საქმეში ყველა თათბის ერთობა არ გვეჭირდება? — თითოეული ადამიანის ერთგულად ცნობიერება ხომ მისი გზოდან, სახლიდან, ქუჩიდან იწყება...

თქვენმა საზოგადოებამ გაზეთ „მეგრეთის“ გამოცემაც იკისრა. მადლობის შეტი რა გვეთქმის. ბატონო ლევან, თქვენთან საუბარი გამოცემის ვინაობაში ნაკლებად განსაზღვრა: ჩვენი მიზანია, დიდი რაოდენობით ქუთაისში არსებულ ყველა საზოგადოებასთან და ვკითხვით რას აკეთებენ ისინი კონკრეტულად ქუთაისისათვის...

მოდი, სახელმწიფოს მიერ თანხის გამოყოფას ნუ დაველოდებთ: ხიდი ჩვენ თვითონ, ქუთაისელებმა ავაგოთ. საზოგადოება „ქუთაისელი“ კისრულობს საქციელ საზოგადოების ჩამოყალიბებას. გამოვა ათასმანეთიანი აქციები კერძო პირთათვის, ხოლო ხუთი და ათი ათასიანი აქციები — ორგანიზაციებისთვის...

ემიგრაცია... საფლავში

მეოცნებებმა სახიფათო ხელობა, ჩვენში — მით უმეტეს: ჩვენ ხომ უნიკალური გარემოში ვცხოვრობთ, — ოღონდ თავი ვადავირჩინოთ, ოღონდ ცხოვრების წამსვლა სახსარი მოვიპოვოთ და ერთმანეთს უღიღესი სიამოვნებით გავთვალავთ...

იცი, ახალიც... იქ სასაფლაოცაა, სივრცეც, ქარიც... იქ, უბეში, ქაოსი წყდება, ბუნება მშვიდდება, წამი ჩერდება... სხვა, სულ სხვა ვალაქიონი დადგებოდა იმ სივრცეში, იმ ქარიან უქარობაში — არ დაუჭერეს.

„შეამჩნიოთ კოლექტივები და იქ არაებრალები არ გააქანოთ. რუხებს არა აქვთ ღრმა აზროვნება, ანალიზი და განვითარების უნარი, ისინი ღორები არიან, რომელთაც მიწაში აქვთ დინგი წარგული და აზრადაც არ მოხდით, რომ არსებობს ზეცა. რუხები უხეშები და ბრიყვები. თავიანთ სიბრიყვესა და უხეშობას პატიოსნებად, პირდაპირად და პრინციპულად ნათლავენ. დააწყვეთ ნივთები და მათ ნივთებზე, დააბიჯეთ ფეხი ფეხზე, შეასუსნოქეთ სახეში, ელაპარაკეთ ხმამაღლა. და, ჰუჰამ იგრძნონ მუჭლუფუნები გვერდებში. ვინც თქვენს გამოამყარავებს შეეცდება, დაადასწაუღეთ ანტიემიტიციზმი და ნახვით, რა სიამოვნებით აიტაცებენ ამ ვერხის სხებზე. რუხები საერთოდ ანტიემიტიციზმი არიან. და, მათ შექმნან მატერიალურ-ტექნიკური საწყისი ჩვენი შემოქმედებისათვის, შემოქმედებდნენ კი არ დაუშვან: ისინი უნდა იყვნენ მხოლოდ დარჩები და დამლაგებლები.“

ამ ფალსიფიციზმულ დოკუმენტს ჰქვია „ქატეხიზმი ებრაელებისათვის, რომლებიც საბჭოთა კავშირში ცხოვრობენ“ ანუ „სიონისტ ბრძენთა ოქმები“, მისი შექმნა იოლია, ახლა, მოსკოვის ერთ ხმაურთან კაფეში ერთად ვკითხულობთ ამ პასკვილს ალექსანდრე შოიხეტი, ნაციონალ-სოციალიზმთან და რასიზმთან მეტროპოლი ლიგის კოორდინატორი და მე.

ქვემოთაქვეა

ჩიქოვანის გვირილები მომარჩენენ

ქუთაისის საშა ჩიქოვანის გვირილობა ახსოვს. იმის მოწოდებულს, კაცი საწამლავსაც დაღვივდა, ყვავილს როგორ არ იყიდებო.

სად გვირილობდა მზე და ქალოაი. ქლეკიანების დასახმარებლად გროვდებოდა თანხა. ის დრო წავიდა — გვირილები ქუთაისში ასევე ყვავია, ქვემოთაქვე კანტიკულად კილოვ ახელებენ — დრო, თვითონ დრო წავიდა.

გვირილებით გოგო-ბიჭები გამველ-გამომეღელს ახალთ-ახალ, სულ ახლახან დაკრფილ ყვავილებს თავაზობდნენ. თეთრი, თეთრზე უფრო თეთრი ყვავილები მერაბ კოსტავას სახელზე იყიდებოდა. მისი სული ქუთათურთა წამიერი გარინდების მფარველად იქცა.

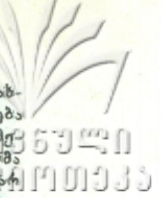
2.

სად გვირილობდა მზე და ქალოაი. ქლეკიანების დასახმარებლად გროვდებოდა თანხა.

გვირილებით გოგო-ბიჭები გამველ-გამომეღელს ახალთ-ახალ, სულ ახლახან დაკრფილ ყვავილებს თავაზობდნენ.

ემიგრაცია... საფლავში... მისი ამ სიყალბისა — ვეკითხები — ვეჭვობ, ნათელია — ზოლოგური ზიზღი გამოიწვიონ ებრაელთა მიმართ. აიძულონ მკითხველი დაიჯეროს ებრაელთა მძლავრი მსოფლიო საიდუმლო ორგანიზაციის არსებობა, რომლის მიზანიც მსოფლიოზე ბატონობაა. კონკრეტულ შემთხვევაში კი თითქმის ჩვენ რუსეთში „ახალი სიონის“ შექმნა გვიინტერესებს. ასე წარმოიშობა მტრის სახე „მითიურ“ ებრაელებზე. ეს შემოიღოს მონოლოგია.

ემიგრაცია... საფლავში... ცენტრალიზებული ხელისუფლების შენარჩუნება ვითომდა გარეგანი საშიშროების წინააღმდეგ. ვასაკვირი რაა, ეს ხომ სტალინიზმის მემკვიდრეობაა. — თქვენ სტალინი ახსენით არც ქართველობა კარგ დღეში სტალინი და ბერიას გამო, ისევე როგორც ებრაელობა ტროცკის, ზევერდოვისა და სხვათა გამო. როგორ გვინათ, რისი ბრალაა ეს? — ასეთი მიდგომა ანტიკომუნური, ანტიისტორიული და ანტიხეობრივია. სტალინი, ბერია, ტროცკი, ზინოვიევი, სვერდლოვი, იაკოლევი კოსმოპოლიტები იყვნენ. ფანტიკოსები, ისევე როგორც რუსი რევოლუციონერები, ისინი ველიკოღერეველ პოლიტიკას ატარებდნენ, ლაპარაკი, თითქმის არსებობდა იტორიული შეთქმულება — რუსი ხალხის წინასწარდაგეგმილი გენოციდი (რასაც ასე გულდაგულ ამტკიცებენ „პამიატელები“) — აბსოლუტური აბსურდია. პირიქით, თავისი ერის წარსულში რომ ჰქონოდა ფესვები გადგმული, ვთქვათ, სტალინი. კომპარტი ქრი (დასასრული 82-10 83.)

ქუთაისის თანამედროვე საქართველოს სოციალისტური კომუნისტური პარტიის მიერ დაარსებული საერთაშორისო საბავშვო საკრებო, რომელიც მართავს საერთაშორისო საბავშვო საკრებოებს, რომლებიც მართავს საერთაშორისო საბავშვო საკრებოებს, რომლებიც მართავს საერთაშორისო საბავშვო საკრებოებს...

თავის თავმჯდომარეობით სრულიად საქართველოში — ეს ისტორიული გზაა, რომელიც სამხრეთ-სადასავლეთის მიმართულებით მიმდინარეობს და რომელიც ახლაც მართავს საერთაშორისო საბავშვო საკრებოებს...

გადააქვს, ქუთაისის სამედიცინო კლასიკური დადიანი სახელობის უნივერსიტეტის მედიცინის ფაკულტეტის მიერ დაარსებული საერთაშორისო საბავშვო საკრებოების მიზანმიმართული მუშაობის შესახებ...

იმავ თბილისის ბრწყინვალე მღვდელთმამულა დადიანის სახელობის სასულიერო სასწავლებლის მიერ დაარსებული საერთაშორისო საბავშვო საკრებოების მიზანმიმართული მუშაობის შესახებ...

ფიქრს, შესაძლოა, სულაც ვახსენებდით მანერის გამარჯვებას უფილიო... თბილისის ვინაშიც, სამედიცინო კარმა თუ სპორტულში და მკურნალობა, დანამდვილებით უნდა ვიცოდეთ. ესეც მიგვაჩვენებს: თბილისი არსებითად პერსონალიზმის შექმნა, მოსვენებული თავისუფალი დავითად არც უფილია, ექვსის წელიწადზე მეტხანს, დღიდან დაარსებისა, წვალობა, ხოლო ბოლო ოთხას წელიწადს, კოთიქის ოთხას წელიწადს, საერთოდ, ტუვერში იმყოფებოდა. სახეობით საქართველოს მიწებზე, რათა წამებული დედაქალაქი ქართულის ცენტრირებას ფაქტობრივად განეგრძებინა ქალაქის მიწებზე. საერთაშორისო მუსულმანობის უდიდესი კრახის (დიდგორის) შემდეგ თბილისისკენ დავითს გზას ხსნილი ჰქონდა. ტახტის დავითი მცხეთაში არ დადგამს. მცხეთა უფროსად დიოფიზიტთა საერთაშორისო ცენტრი და მისი იერო იყო. ახლა პოლიტიკური ძალისხმევით უნდა დამტკიცებულიყო, მით უმეტეს, თბილისიდან დავითი კლასიკური მტერს — მუსულმან აგრესორს დევნის. ქართულ სივრცეში საქართველოს სახელმწიფოებრივი გაერთიანებაც ხომ თბილისის — მტრის პოლიტიკური პლაცდარმის განთავსებით უფლებით მთავრდება. ამ ფაქტით დავით აღმაშენებელი და ბავშვობიდან დინასტია ამტკიცებენ, რომ ისინი ჭეშმარიტად ბიბლიური დავითის შთამომავანნი, დავითიან-იესიანი მეთევძე არიან, ისრაელის გაერთიანებული სახელმწიფოს შექმნა დავითმა იერუსალიმის განთავსებით და სასაქონლო ქალაქად მისი გამოცხადებით დასრულდა. საოცარი დამთავრება, რომ ბიბლიური დავითი — იერუსალიმის, ისევე როგორც ქართველი დავითი — თბილისის, სწორედ ოთხასწლიანი ტუვერისაგან ათავისუფლებს. დავითმა გამოიყენა უსაჩინოების პარალიტი, თბილისი საქართველოს იერუსალიმად აქცია და, არა მარტო ბავშვობიდან, არამედ მიერს საქართველოს ამით ბიბლიური შარავანდელი ადგა.

დინასტია და დინასტია

თავის სამდიცინო კვანძს მიღწერ რიგში ქუთაისის მეზობლად ქმნის. რაჭა-ლეჩხუმიდან ახლად გამოვყავით რიგში ქუთაისთან ერთად მთიანი იმერეთის ტრადიციული წყალმომარაგები — ყვირილა, რომელიც თავის მხრივ, ზედ რიგში ათავისებს ოკრიბის პატარა-ძალ წყალმომარაგებას და სამხრეთი იმერეთის პატარა-ძალ ხანისწყალს. საყურთივ თავისა და შენაკადურ განფენილობაში (აუზში) რიგში სივრცე, საერთოდ, ბრწყინვალედ ამთავანებს იმერეთს, ოკრიბის, რაჭა-ლეჩხუმს, ქვემო სვანეთს, მთიან და ვაკე სამეგრელოს. რადგან ეროვნული განვითარებისათვის სამდინარო სისტემის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს, წყალთმისაყურთან მეზობლობა ქუთაისისათვის უფლებად ნიშნული საყურდენი იქნებოდა. მით უმეტეს, კვანძს სამატიო, სამშვიდობო მანძილითა და მორიგობით და ვარცხენ-გეგუთის თავისებურ დიალბას მისი თავდაცვისუნარიანობა უპირისპირდება.

ჩინილი და შენახული ქალაქი იმეტომაც იყო, რომ ამ გზის ტრადიციული სახეობა ექსპლუატაციას მტერი ვერც ახდენდა. ქუთაისი სხვაზე უკეთ დაიკვებოდა ბიზანტიელთაგან — ლიონის უმთავრესი მტრისაგან. აღმოსავლეთში არაბები ბატონობდნენ და, თუ დასავლეთს მოადგებოდნენ, სამეფო ქალაქიც თითქმის უმად გაიწიებოდა, მაგრამ ამ პერიოდში აქაბები იმდენად დასუსტებულინი ჩანან, რომ შენახული საქართველოს უფრო ზრუნავდნენ, ვიდრე განვრცობისათვის, მით უმეტეს, ვერც ბიზანტიის გადასიმტკიცებდნენ — აფხაზეთის სამეფო ქალაქად ქუთაისის არჩევა ხალიფების კრიზისის მაუწყებელია, იმ საერთაშორისო პოლიტიკურ თამაშსაც გვიხსნათებს, რომელიც საქართველო დევნებს სისხლს უშრობდა. მოვლენათა შემდგომმა დასურველმა განვითარებამ აფხაზეთის სამეფოს შექმნა ქართული სივრცის გაერთიანების საწყის ეტაპად წარმოგვიდგინა. აქედან მისია აღმოსავლეთისა და სამხრეთისკენ უნდა წარმართულიყო, ეს სამი მხარე კი უკვე მთელი საქართველო იყო.

იმერში, როგორც ორი ქართული, ასევე ევროპული (ქუთაისი) და აზიური (თბილისი) ნაკადების ათვისების უზრუნველყოფის მიზნად აქვთ, ცენტრალური იმერეთისა და ქართლის გზა თითქმის ხილია, რომელიც ჩვენი არსებობის ამ უდიდეს ნაკადთა კვანძებს აერთებს.

თა თანამედროვე განაწილებაში მისი მიღებრობა არასახარბიელია. თბილისი დავითმა საერთო-კავსახურ ცენტრად და უდიდეს საერთაშორისო პლაცდარმად ჩაიფიქრა, საზღვართან დღევანდელი ახლომყოფობა, ერთგვარი არასამეფო საქართველოსა და თბილისის ისტორიული ფუნქციის მრავლობის შედეგია. საერთაშორისო დედაქალაქი — ერთადერთი, ამისიც — პოლიტიკურად გენერირებული ქვეყნის დედაქალაქად დარჩა. თბილისის გეოპოლიტიკური არსის თაობაზე, ალბათ, დასვენაც შეიძლება: საერთაშორისო დიალბის გამო იგი უაღრესად არასახარბიელია თავდაცვისათვის, მაგრამ, იმავ პარამეტრით, უაღრესად სახარბიელია განვრცობისათვის; ნაკლებსაინებოდა სახელმწიფოს სისუსტისას, შეუცვლელია ძლიერებისას... თბილისის სტრატეგია საქართველოს ორგანიზმის მყოფობის პარამეტრია: სტრატეგიას თუ სუსტად ვთვლით, საქართველოს სახელმწიფოებრივი სისუსტესაც ვაღიარებთ, — და პირიქით.

სამატო მანძილი ქუთაისს გზათმისაყურის მიმართაც აქვს. საქართველოს დღევანდელი სამი დიდი საზღვაო, ესე იგი საერთაშორისო კომერციული (ნათუმი, ფოთი, სოხუმი) წამომავალი ავტოსატრანსპორტო და რკინის გზები ერთად, ერთ გზად საბოლოოდ სამხრეთისკენ იკვრებიან, ქუთაისი თითქმის დამხარისხებელი და გამანაწილებელია იმ დასავლური ნაკადისა, რომელიც საქართველოს სივრცეში სწორედ ამ გზებით უნდა შემოდიდეს. საქართველოს ფუნქციის აღდგენა, უმეტესად, ქუთაისის ამ ძველისძველ ფუნქციასაც აღადგენს (პოლიტიკური, კულტურული და სავაჭრო-ეკონომიკური მისია)... ქუთაისი შიდადასავლეთის სავაჭრო ცენტრია... აფხაზი სამეგრელოში ქუთაისის გაუფლავებელი ჩადის, მეგრული — გურიანში, გურული იმერეთის ზოგიერთ მხარეში, საქმე თუ განილაფორთა, რაჭველი, ვთქვით, ლაზთშიც კი უფროსხოდ გადავა — ეს ცალკე აფხაზი, ცალკე მეგრული, ცალკე გურული, ცალკე რაჭველი... მაგრამ, როცა დასავლეთი საქართველოს ყველა კუთხის შვილები თავშეყრას დათქვამენ (ლიბთიმერული ლაშქარი), ადგილად უეჭველია, ქუთაისს მოიხერხებენ. რადგან ამგვარი დათქმა უდიდეს ზნეობრივ და ეროვნულ ენერჯიას შეიცავს, ქუთაისაც პოტენციურად — დასავლეთი საქართველოს ზნეობრივი და ეროვნული ცენტრია — ქუ-

(რამდენ ხანს ერთობის არქონის გამო ჩრდილოეთი საქართველოს ცნება ჩვენი დღემდეც არ ჩამოყალიბებულა. ჩრდილოეთი კიდევ ერთიანობას თავიანთ უახლოეს სამხრეთ მეზობლებთან ქმნიდნენ. ამიტომ ჩრდილოეთს — ჩიქეთიდან რაჭამდე — დასავლეთად, ხოლო რაჭიდან თურეთამდე აღმოსავლეთ საქართველოდ აღვიქვამთ).

აღმოსავლეთისა და სამხრეთის მიმართ სტრატეგიულად დახამხრობ წერტილზე ქუთაისი რომ იდგა, სამეფოქალაქობას ესეც მიეზარებოდა. გაერთიანებული აფხაზეთის, ტაო-კლარჯეთისა და ნაწილი ქართლის ცენტრადაც ქუთაისი დაარჩებოდა. შიდა სახელმწიფოებრივ კონტროლს იგი უკეთ მოიხერხებდა, ვიდრე განაპირა არტანუჯი ან უფლისციხე. სუბიექტურ მიზნად ესეც იქნებოდა, რომ ფართოანების მისიას ქუთაისში მჭიდროდ მეფე წარმართავდა.

უკვე ბავშვად მესამის დროიდან, საქართველოს ძირითად სამშენებლო-პოლიტიკურ რეგიონად აღმოსავლეთი საქართველო უკლებდებოდა... სამხრეთიც... ოღონდ დასავლეთი შივილობაში, მდგრად რეგიონად ჩანს. ნიშნულია ცნობილი ამბავი, გიორგი მეორემ აღმოსავლეთში ექვსის ალპს რამის მოსხსნა და დასავლეთში ქუთაისს აქამეთში სანადიროდ გამოეშურა. ტახტი თითქმის ქუთაისში დგას. მეფეებს კი მუდამდე აღმოსავლეთში გზედვით, მოვლენათა აუცილებელ განვითარებას ცენტრი ფაქტობრივად სხვაგან

აზის გზებით (აქ ჩვენთვის ტრადიციული სამტრო ზონა) თბილისში მოთარეშე ადგილად მოდის და, დახვედრობა თუ ვიპირს, უაღრესად გაიჭრება. ამას მოწმობს თბილისის აოხრებათა და მსხვერპლის კოლხასტორი რიცხვითაც... მაგრამ დავით აღმაშენებლის პრაქტიკამ საყალიბდა სხვა, საპირისპირო დამტკიცა: თბილისის თვალთკავსიონს იმიერ გადაწვდა, აღმოსავლეთით კასპის ზღვამდე ჩააღწია, სამხრეთის მახლობელი აზია ტოტალურად დაიუფლა და გააკონტროლა. დავითმა თავდაცვა იერიშით შეცვალა, იერიში კი ძირითადად აღმოსავლეთითა და სამხრეთით წარმართა. ნიშნულია, რომ თბილისში დამცველობის შემდეგ დავითი ლაშქრობს მხარეებში (შირვანი, რანი, სომხეთი...) რომელიც დასავლური ან სამხრეთული ცენტრი — პლაცდარმი ვერ დაემხრობოდა... თამარის დროს თბილისი უკვე თითქმის თანაბრად დაზარალებული საყურთივ საქართველოს სახელმწიფოს უდიდეს აღმოსავლეთ დასავლეთ და სამხრეთ წერტილებს — ჩრდილოეთს. მანძილის მხრივ, დღემდამდე მნიშვნელობა არ გააჩნდა, რადგან ჩრდილოური, მისი სტრატეგია თავისუფლად და კავსიონზე იმ დროს არსებობდა ჩვენი პოლიტიკური იდეოლოგიის საზღვარიც გადიოდა.

სრული იმიერკავსია მეორედ ცარიზმა გაერთიანდა აღმინისტრაციული ცენტრის შერჩევას მან დავითისული მოდელი გამოერა. ამ მეორედ თბილისის უდიდესი განვრცობითი სამხედრო მნიშვნელობა ბრწყინვალედ დამტკიცდა. ამიერკავსია და იმიერკავსიის ჩიქნური-დადესტურის ნაწილიც ცარიზმა სწორედ თბილისიდან ათავისა. აქედანვე ეკამათებოდა ირანს, მთელს ახლო აღმოსავლეთს და თვალთინდეთის ოკუპირებულ ჩაურბოდა. ცარიზმის სამხედრო განიერებაზე მეტყველებს, რომ ჩრდილოეთი კავსიონის პაროლმა მან მხოლოდ თბილისს არ დაანდო — შეინარჩუნა ძლიერი სამხედრო ზაზი თვით ჩრდილოეთში, რადგან ცენტრალურ და დასავლეთ იმიერკავსიას, იყოფა, თბილისიდან ნაკლებად მიწვედებოდა).

თავის დროზე იბერის სამეფო ქალაქად თბილისის შექმნის მართლმომიერება, ცოტა არ იყოს, ძნელი დასადგენია. ვახტანგსა და ააზის, იქნებ, სამეფო შარავანდედი დასჭირდათ, ახალი ქალაქის მით შექმნა, ახალი დედაქალაქის შექმნა ხომ მეფეთა ბიოგრაფიებში უდიდეს მოვლენად ითვლება ხოლმე. იქნებ, მცხეთა დაიცევს — ვახტანგი ხომ ის მეფეა, ვინც მცხეთის ზოგადქართული სულიერი მისია განამტკიცა. ქრისტიანული ტრადიციით უკვე მიღწერ მცხეთას სპარსელები, იქნებ, ადგილად ვერ მოეროდნენ, ზარზპანის თბილისში იმ იმდით დაცვათ, სულიერ და პოლიტიკურ ძალას ახალგაზრდა ქალაქში უკეთ მოიერებოთ — სპარსელთა ეს

როგორც ვთქვით, ქუთაისის დედაქალაქობა მანამდეც პირობითი და დროებითი იყო, ჯოლო 1122 წლიდან ქაისი დაწდა — სამეფო ქალაქად თბილისი იქცა (მეფეთა საძვალედ გელათის შენარჩუნებას სამეფო ნათელი ქუთაისს მაინც შეუნახა).

(ბაბრძილშა მ-4 მ-3).

ლიხს იქმნა და ლიხს აქმნა

(დასასრული)

აფხაზის, მებრუნის, გურულის, ლაზის, აჭარის დღევანდელ ცნობიერებაში ქუთაისი დედაქალაქად აღარ არსებობს. არა თუ ამო, ქუთაისი ზემო რაჭველებმა, ზემო სვანებმა, ზემო და აღმოსავლელმა (საჩხერე, ჭიათურა, სარაგაული), იმერლებმა და ივერებს. ბაზართან, ქარხნებთან, უმაღლეს სასწავლებლებთან კავშირი ჯერაც მტკიცე აქვთ ქვემო სვანებს, ლეჩხუმელებს (განსაკუთრებით), წყალტუბოელ, ტყაბულელ, ვანელ, ბაღდათელ და თერჯოლელ იმერლებს — თბილისის კულტივაციას და ჩანს, ვიდრე ზესტაფონი, სამტრედიელი, ხონელი იმერლები. მცირე იმერეთში ქუთაისი ერთობ დასავლეთით მდებარეობს, მისი სახელწოდება რაკლი სულ რაღაც ოცდაათი კილომეტრის რადიუსზე ძევს. ზემო და აღმოსავლეთი იმერეთი მას იოლად მოწყდა. გავიხსენოთ ისტორიაც... არგვეთის სამთავროს ქუთაისზე უკეთ ქართლი იმართდა, კიდევ უკეთესად — ყვირილას შუაწელი: გეოგრაფიულად და შიგნით იმერეთის ცენტრი ზესტაფონი, შუაგული იმერეთი უფროა, ვიდრე აშკარად გამოხატული პროდასავლური ორიენტაციის მქონე ქუთაისი. დამახასიათებელია, რომ მცირე იმერეთის კომპლექსს რამდენადმე მოწყვეტილი ზემო და აღმოსავლური მხარეები მეცხრამეტე საუკუნეში საუკეთესოდ იხერხებდნენ ცენტრალური იმერეთთან შორაპნის მხარეში ერთობაში. მცირე იმერეთის მიმართ ამგვარი მოულოდნელობა მტკიცეობს, რომ იმისი „დედაქალაქობა“ ქუთაისისათვის მხოლოდ და მხოლოდ ძველი ფუნქციის ნაშთია — ქუთაისი ნამდვილობდა მხოლოდ მაშინ, როცა სახელმწიფოებრივ ერთეულს ქმნიდა არა მცირე, არამედ დიდი, ვრცელი ლიხთიმერეთი-აფხაზეთის ან იმერეთის სამეფოები, ქუთაისის უდებრინა, თუნდაც ქუთაისის უდებრინა ოლქი მეოცე საუკუნის 50-იან წლებში. იმე იგი ქუთაისი მანამ უკავია და თავის ირგვლივ იყავს ახე თუ ისე მანამ პატრონობდა, როცა საამისოდ სივრცე და აღმოსავლური-სამხრეთი პირამიდი მქონდა.

პარადოქსული, ალბათ, სულაც არ არის, რომ არსებობს მნიშვნელობის დიფერენციალი ქუთაისში მხოლოდ თავისი დედაქალაქობის წყალობით შექმნა. ქუთაისელის ქალაქური სიამაყე დღემდე ბაგრატიონთა და გელოვანთა, არგვეთიდან გამოსხვრებული მოწამეთას, გეგუთის სამეფო ციხე-დარბაზს, უჭიმვირის კომპლექსს (ახლანახან აქაც სამეფო სასახლის ნაშთები აღმოჩინეს), ორ სოლომონს, ანა დედოფალს, ოქროს ჩარდახს, სამეფო კარს შეფარებულ გაბაშვილებს, გარბილ ქაქიძეს, გიმნაზიებს, ყოვლადქართულ მდინარეს, გზათა შეკრებულობას, 19-20 საუკუნის დასაწყისის რენესანს... ემყარება. არცერთი ამითგანი ქუთაისის დედაქალაქობის გარეშე არ წარმოიდგინება. სამოქალაქო არქიტექტურის საუკეთესო ნიმუშებიც — საოლქო სასამართლოს, პედინსტიტუტის, გუბერნატორის სასახლის, გიმნაზიების, ბანკის შენობები საგუბერნიო დედაქალაქობამ შეგვიქმნა. ქუთაისელის საყვარელი საბაბო ადგილი სასტუმრო „ქუთაისის“ წინა ტერიტორიაა — ესტე დიდი ქალაქის მახლობლობით ხდება: სასტუმრო ხომ სხვადასხვა კუთხის შეიღობა თავსეურისა და შვედი საღამოს ადგილია (თავმჯდომარე ადგილი ბაზარი და სადგურიცაა, მგერამ მათი რაი-რია ქუთაისელებს ქირის დღესავით ეკავრებათ). საერთოდ, ქუთაისელში კომპლექსური გამომთავისებლობა და ამ მოლოანობაში გამოჩნული ადგილის დამკვიდრების სურვილი. არსებობს ასეთი ადგილი?

თანგიზ ყოყონაძე

(დასასრული იქნება)

4.

1790 წლის ივნისი. სამივე ქალაქ ტფილისში დაიღო „რაქტატი“ ივერიელთა მეფეთა და მთავართან დატყვევებული ქართლისა, კახეთისა, იმერეთისა, ოდიშისა და გურისა... ამ დღეებში ზუსტად 200 წლისთავი შესრულდა მისი გაფორმებისად. 1784 წლის 23 აპრილს მოულოდნელად გარდაიცვალა სოლომონ I. მას მემკვიდრე არ ჰქონდა, სოლომონისა და ერეკლეს შორის არსებული წინასწარი შეთანხმების საფუძველზე ტახტის მემკვიდრედ ოფიციალურად ითვლებოდა სოლომონის უმცროსი ძმის, არჩილის შვილი, ამავე დროს ერეკლეს შვილიშვილი, 12 წლის დავითი (არჩილი დაქორწინებული იყო ქართლ-კახეთის მეფის ასულ ელენეზე). იმერეთის დიდებულებმა მათთვის არახელსაყრელად მიიჩნიეს ტახტზე მცირეწლოვანი დავით არჩილის ძის დასმა, რადგან ამას იმერეთში ერეკლეს გავლენის გაზრდა მოჰყვებოდა. ამიტომ მათ გაამყვანეს მეორე პრეტენდენტი, სოლომონ

მძლე პაპუნა წერეთლისა და ბერი წულუკიძის) ნდობა, გაწეული სამსახურის გამო ადგილ-მამულეებისა და ცხენთა ბოძებით არ მომადლონ ისინი, რის გამოც სწრაფად დაიკარგა მათი კეთილგანწყობა. მალე მეფემ კიდევ რამდენიმე გაუფრთხილებელი ნაბიჯი გადადგა. ჯერ იყო და, 1784 წლის მიწურულს აღადგინა სოლომონის მიერ გაუქმებული რაჭის საერისთავო, შემდეგ დიდებულების ნამდვილად დაუთმო დადიან-გურიელს ცხენისწყლის მარცხნივ მდებარე რამდენიმე სოფელი. მეფის ისედაც სუსტი ავტორიტეტი საბოლოოდ დასცა მოსახლეობაზე არაოპორტიუნული. გადასახლების შეწყობა. 1785 წლის აღდგომა დღეს, ქუთაისში სახალხო თავყრილობაც კი შედგა, რომელზეც გალაყვითეს არ მიეცათ მეფისთვის ახალი გადასახლება. დავით გიორგის ძის მეფობის პერიოდში იმერეთში მოხდა გლეხთა შეიარაღე-

ნი ხელშეკრულება გააფორმა ოსმალეთთან, იმის მიუხედავად, რომ გეორგიევსკის ტრაქტატის მეოთხე მუხლის მიხედვით არ ჰქონდა რუსეთთან შეუთანხმებლად დამოუკიდებელი პოლიტიკური მოლაპარაკების უფლება. დავით გიორგის ძისთვის საბედისწერო აღმოჩნდა ოდიშის საქმეში ჩარევა, სადაც 1788 წელს მთავარი გახდა 18 წლის გრიგოლ დადიანი. დავითმა ისარგებლა ამით, „მოუხდა ოდიშს და მოსწვა, მოსტყვევნა... გარდაიბრია ძრავალი ოდიშარნი და მძა გრიგოლ დადიანისა მანუჩარ“ (6. დადიანი) გრიგოლი და მისი მომხრენი დაუკავშირდნენ ერეკლეს და „მოიყვანეს საქართველოდამ დავით არჩილის ძე ბაგრატიონი... გარნა ესეცა ყრმა და მოიყვანეს ლეჩხუმს, სასახლესა მურს და მისცეს მეუღლე... დაი გრიგოლის, მარამ“, ქორწილის შემდეგ, 1789 წლის 11 ივლისს დავით არჩილის ძისა და გრიგოლ დადიანის გაერთიანებუ-

ნი ლორთქიფანიძე, ილესელი, ავალაიანი, და სხვანი“. ექვთიყია ციამ ერეკლეს წინაშე დააყენა ივერიელთა ქართლ-კახეთთან შეერთების და ამგვარად საქართველოს პოლიტიკური მთლიანობის აღდგენის საკითხი. ამ იდეას მხარს უჭერდნენ დადიანი და გურიელი. ერეკლემ სამეფო დარბაზზე განიხილა საკითხი და სამდლიანი ბჭობის შემდეგ უარი განაცხადა იმერეთის შეერთებაზე. ცხადია, ერეკლესთან ელჩობის გაგზავნის ინიციატორი ვერ იქნებოდა სოლომონ II (იგი საქართველოს პაპს არ თხოვდა, სამეფო გამოუქმე და თავად შეეერთეთ). მით უმეტეს დავით გიორგის ძე (ერეკლე II ხომ მისი მოწინააღმდეგის შაჰა და მხარდამკვირი იყო). უნდა ვიფიქროთ, რომ ელჩობის ორგანიზატორები იყვნენ თავად იმერელი დიდებულები, რომლებსაც იმდროინდელი გაუტრუბა ტახტის ორივე კანდიდატმა (დავით გიორგის ძის სპინაო პოლიტიკაზე ზემოთ ვი-

და არა იქმნა ერთობა

1790 1990

ნის ბიძაშვილი დავით გიორგის ძე, რომელიც ამ დროისათვის 29 წლის იყო. ახალმა მეფემ 26 აპრილს დადებულ „ფიცისა და პირობის წიგნში“ საჯაროდ დაადასტურა სოლომონის პოლიტიკური იდეების ერთგულება. კავკასიის ხაზის უფროსისათვის გაგზავნილ წერილში იმერელმა დიდებულებმა ასე დაასაბუთეს თავიანთი არჩევანი: „ღვთის მინდობილის განზრახვით... ავირჩიეთ... მემკვიდრე, რომელიც მოსწრებული და უფროსი ბრძანდებოდა, რომ ჩვენი შემოვლა და პატრონობა და მეფობა ამას შეუძლიან“. რუსეთი შეფარული კეთილგანწყობით შეხვდა დავით გიორგის ძის გამეფებას, ერეკლე, ცხადია, უკმაყოფილო დარჩა, მაგრამ დროებით ბელს შეუიკრდა. პოტიომკინისა და ბურნაშვილისათვის გაგზავნილ წერილში იგი წერდა: „რადგან ჩემი შვილიშვილი დავით ჯერ ყმაწვილი არის და ჩიკაძის მომეცა არ შეუძლია, მეც კი ვიფიქრე, რომ იმერეთში თარაფობა არ შეიქმნას და ოსმალთ მხარისაკენ არ მივიწიონ, ამისათვის ეს უმაღლესი კარის საერთოვლოთ დავინახე და დავით გიორგის შვილის მეფობას თანახმა ვექმენი და ლეთის ნებით, როცა ჩემი შვილიშვილი დავით გაიზარდოს, მაშინ რომელიც რუსეთის უმაღლესი კარის ნება იყოს, ისე აღსრულდეს“.

დავით გიორგის ძემ ვერ გაამართლა მისი მხარდამკვირი თავადების (პირველ რიგში ყოვლისშემკრები) მოსვლა იმერეთში. რაც საერთოდ უცხო ხილი იყო ქართველ ტომთა სოციალური მოძრაობის ისტორიაში. ახალმა მეფემ ვერც საგარეო პოლიტიკური პრობლემა გადაჭრა. იმის გამო, რომ იგი განუხრებლად იღწვოდა რუსეთთან დაახლოებისათვის და ელჩობაც კი გაგზავნა საბიზოლ ბესიკის ხელმძღვანელობით, გაძლიერდა საფრთხე ოსმალეთის მხრიდან, რომელიც ხშირად ახრებდა გურიისა და იმერეთის მომიჯნავე პროვინციებს. დავით გიორგის ძე თავის საფეხს ფაქტობრივად რუსეთის პროტექტორატზე მყოფ სახელმწიფოდ თვლიდა, რუსეთი კი, რომელმაც 1774 წლის ტუჩუქ-კაინარჯის ზავით ცნო იმერეთზე პორტის უზენაესობა, სულთანისათვის თავშეკავებული პროტესტის გამოხატვით კმაყოფილდებოდა. ეკატერინე II-ის პოზიცია გასაგები იყო, მე-18 საუკუნის 80-იან წლებში მან რამდენიმე გამარჯვება მოიპოვა სამხრეთის მიმართულებით, ოსმალეთის წარბოვა ყირიმში, სამოკავშირეო ხელშეკრულება გააფორმა ქართლ-კახეთთან. ამდენად იგი დროებით ერიდებოდა ოსმალეთის დალიზინებისა და დათმობაზე მიდიოდა არა მარტო იმერეთში, არამედ ქართლ-კახეთშიც. სწორედ ამით აიხსნება, რომ რუსეთის ორმა ბატალიონმა, რომლებიც გეორგიევსკის ტრაქტატის საფუძველზე იყო დისლოცირებული აღმოსავლეთ საქართველოში, 1787 წლის მიწურულს დატოვა მისი ტერიტორია. ამავე წელს ერეკლე

ლმა ლაშქარმა სძლია იმერლებს მათხოვთან ბრძოლაში, „აღიღეს ყოველი ციხე-სიმაგრე იმერეთისა, მოიყვანეს ყოველი იფეთა დიდებულები და მიათვალეს დავითს, და დასვეს მღვერე ქუთათისს და უწოდეს სახელად სოლომონი“. ნაძეფარი დავით გიორგის ძე ახალციხეში გადაიხვეწა ფაშასთან, „მოიცა ძუნით ძალი და ჩამოიყვანა რამდენიმე ლეკთა და თათართა მხედრები და მოვიდა იმერეთად და დასდა ზორეთს“. მან დაამარცხა სოლომონ II და კვლავ დაეუფლა ტახტს. ეს მოხდა მათხოვის ბრძოლიდან ზუსტად ერთი წლის შემდეგ, 1790 წლის 11 ივლისს. სოლომონმა სახერხეში შეაფარა თავი ერთგულ პაპუნა წერეთელს და დახმარება მოსთხოვა ერეკლეს. „წარმოავლინა ირაკლი ძეფემან შვილიშვილი თავისი ითანე სპითა შესაწიგნილად სოლომონისა“. მათ დაემართა ოდიშის მთავარი გრიგოლ დადიანი, კვლავ სძლიეს დავით გიორგის ძეს ლომისიათხეთთან და ახლა უკვე საბოლოოდ გაამეფეს სოლომონ II. ასეთ მძიმე ვითარებაში, 1790 წლის მარტში (და არა 25 ივლისს, როგორც ლ. სანიკიძე აღნიშნავს. იხ. მისი „ღედა ისტორია“, I, გვ. 171) იმერეთის თბილისში ჩაივდა ელჩობა, რომლის შემადგენლობაში იყვნენ „ევეთიმი გენათელი, დოსითეოს ჭოთათელი, სარალი ქიხისორი წერეთელი, პაატა მიქელაძე, სახლთხუცესი ზურაბ წარეთელი, ხესხია წულუკიძე, ითანე აბაშიძე, ითანე აგიაშვილი, ქიხისორი ჩიჯავაძე და ფიცისკაც-

საუბრეთ, ხოლო სოლომონ II თავადების უკმაყოფილება გამოიწვია თავისი თვითნებური პიროვნული მოწყობით ქვეყნის განმტკიცებისაკენ და თავადური განთხეობის შეზღუდვისაკენ ძიძაოთელი ენერგიული ლიხთიმეებით). სწორედ ამიტომ იყო, რომ ერეკლესაგან შეერთების თხოვნაზე მოსალოდნელი უარის მიღების შემდეგ იმერეთა დედაქალაქი მცირე, კომპრომისული წინადადება დააყენა „მაშინ დაუტევეთ იმერეთისა მეფობა, მაშინ თქვესც უბოძეთ იმერეთა ნება, იყოლიონ თვისა მეფეთსი“ (ყურადღება მიაქციეთ, სიტყვაც კი არაა ნახსენები სოლომონ მეორეზე), ამდენად მართებულად მიგვაჩნია მკვლევარ მ. სამსონაძის მოსაზრება, რომ მთელი ეს წამოწყება დავით არჩილის ძის გამეფების წინააღმდეგ იყო მიმართული. ეს ელჩობა პაპუნა როდი აღმოცენდა. საქართველოს მეფე-მთავართა შეხვედრისა და მოთათბირების იდეა გამოთქმული იყო ჯერ კიდევ 1787 წლის 16 სექტემბერს, იმერეთის ელჩის ბესიკის მიერ, პოტიომკინისათვის გადაცემულ საიდუმლო მოხსენებით ბართში. ეს იდეა დავით გიორგის ძეს ეკუთვნოდა. კიდევ აღრე ასეთი შეხვედრის იდეას პოტიომკინის წინაშე აყენებდა თავად ერეკლე. რატომ განაცხადა უარი ერთ-ერთ თვის სახუკვარ მიზანზე — საქართველოს გაერთიანებაზე? ზურაბ დათუაშვილი (დასასრული იქნება)

ტრაქტატი ივერიელთა მეფეთა და მთავართაგან დასასრული

ქართლისა, კახეთისა, იმერეთა, ოდიშისა და გურიისა, აღწერილი სამეფოსა ქალაქსა თფილისს 1790 წელსა

მუხლი ერთხე

უკეთუ აღდგეს მტერი ვინმე თქვენზედა, დიდი ანუ მცირე მხედრობითა ჩემითა ანუ სხვითა ძალითა, სიტყვითა და საქმითა შეძლები-სა ჩემისამებრ მზა ვიყო შემწედ თქვენდა.

მუხლი მეხუთე

უზენაესისა მიმართ მფარველობისა საიმპერატორო უმაღლესისა კარისადმი, ვითარცა მაქვსდეს შეკრულება, ვიყო მწადნელი თქვენდაცა უხედნიერესსა შინა მდგომარეობასა მოყვანებად მფარველობითა ერთბაშად ერთისა უადელსტესისა კარისათა.

მუხლი მეექვსე

აღთქმათა ამათ შინა ჩემთა ქრისტიანებრთა შევიკვირი თანამდებობათა თვით ძეთა ჩემთა, თავადთა საქართველოსათა და საზოგადოდ ერთსა სჯულდებულ საუკუნოდ ერთგვარად შეერთებასა ამას ქვეყნისა ივერიისა თანადა ვამცნებ ყოველთავე რათა მტოცედ ებნენ ზემო აღწერილთა აღთქმათა შინა, ვითარცა სჯულთა ზედა ეცლესაურთა. იუავენ ესრეთ ვიცო ვითარია თანამდებობა ჩემი და ვგბიე მტოცედ ზელმოწერისა ამისა ჩემისაებრ.

მეფე ქართლისა, კახეთისა და სხვათა ერეკლე დედოფალი ქართლისა, კახეთისა და სხვათა დარეჯან საქართველოს კათალიკოსი ანტონ ვიცე-კანცლერი სოლომონ ლიონიძე

მინიშნება: ტრაქტატის ტექსტი ოთხ ვარიანტად შეიქმნა. აქ წარმოდგენილია მხოლოდ ერთი — ერეკლეს მიერ ხელმოწერილი ვარიანტი. დანარჩენი სამი ვარიანტი, რომელთაც ხელი სოლომონმა, გრიგოლმა და სვიმონმა მოაწერეს, გულისხმობს ცალ-ცალკე — ერთობაში იმერეთის სამეფოს, ოდიშისა და გურიის სამთავროთა ვალდებულებებს.

მუხლი მესამე

ვიყო მწადნელი ბედნიერებისა თქვენისათვის და დაცვად ძეთა იმერეთისათა, ვითარცა მამა საზოგადო მათი.

სოსალა სიუტზე ასეული

1956 წლის თბილისის ტრაგიკულ ამბავზე წერა აკრძალული იყო. უკვე ყინული გალდა. ჩვენსა უფროსმა თაობამ, ვისი სული და სხეულიც „ოტტემლის“ ჯარისკაცებმა ასე უმოწყალოდ დაჩეხეს, დაღეს სიმართლე თქვა. ამ თაობის ტყვეობა განუყურნელია.

პრესაში გამოქვეყნებულ სტატიებში ერთობ სწორად ფიგურირებენ ვინმე ქუთაისელი გოგონა, მოძალებულ ვანდალებს განსაკუთრებული მგზნებარებით რომ აღადგომა და ეს ახალგაზრდა სიცოცხლე, ეს ჩვენი პატარა ქალბატონი ჯარისკაცებს ასევე განსაკუთრებული მგზნებარებით ხიშტზე რომ აუცვამთ.

მისი სახელი და გვარი პრესამ არ იცის. საქართველოს ერთ უშვილო დედას უსახელოდ ნუ დავივიწყებთ. ამბავი ზომ ოცდაათი დე წლის წინათ მოხდა. პატარა

ქალბატონის თანატოლები ახლა ორმოცდაათი ან „ა და ბა, სამოცი წლისანი თუ იქნებიან. იქნებ მისი მშობლებიც ცოცხლები არიან. ვინ იცნობდა ამ ქალიშვილს? ვინ იცნობდა მის გარდაცვალებას... იქნებ სხვა — ჩვენი თანაქალაქელი შეეცოდა ამ საზინდელს. მის გარდაცვალებას, უმოწყალოდ დაჩეხეს, დაღეს სიმართლე თქვა. ამ თაობის ტყვეობა განუყურნელია.

პრესაში გამოქვეყნებულ სტატიებში ერთობ სწორად ფიგურირებენ ვინმე ქუთაისელი გოგონა, მოძალებულ ვანდალებს განსაკუთრებული მგზნებარებით რომ აღადგომა და ეს ახალგაზრდა სიცოცხლე, ეს ჩვენი პატარა ქალბატონი ჯარისკაცებს ასევე განსაკუთრებული მგზნებარებით ხიშტზე რომ აუცვამთ.

მისი სახელი და გვარი პრესამ არ იცის. საქართველოს ერთ უშვილო დედას უსახელოდ ნუ დავივიწყებთ. ამბავი ზომ ოცდაათი დე წლის წინათ მოხდა. პატარა

ქალბატონის თანატოლები ახლა ორმოცდაათი ან „ა და ბა, სამოცი წლისანი თუ იქნებიან. იქნებ მისი მშობლებიც ცოცხლები არიან. ვინ იცნობდა ამ ქალიშვილს? ვინ იცნობდა მის გარდაცვალებას... იქნებ სხვა — ჩვენი თანაქალაქელი შეეცოდა ამ საზინდელს. მის გარდაცვალებას, უმოწყალოდ დაჩეხეს, დაღეს სიმართლე თქვა. ამ თაობის ტყვეობა განუყურნელია.

პრესაში გამოქვეყნებულ სტატიებში ერთობ სწორად ფიგურირებენ ვინმე ქუთაისელი გოგონა, მოძალებულ ვანდალებს განსაკუთრებული მგზნებარებით რომ აღადგომა და ეს ახალგაზრდა სიცოცხლე, ეს ჩვენი პატარა ქალბატონი ჯარისკაცებს ასევე განსაკუთრებული მგზნებარებით ხიშტზე რომ აუცვამთ.

მისი სახელი და გვარი პრესამ არ იცის. საქართველოს ერთ უშვილო დედას უსახელოდ ნუ დავივიწყებთ. ამბავი ზომ ოცდაათი დე წლის წინათ მოხდა. პატარა

პირველი მსხვერპლი

„სტორი“ ქუთაისში თბილისის აშენების მოტივით დაიწყო, მაგრამ თუკი არიან აქამდე დასრულებული არიან... 1926 წელს, ერთ მშენებელს (ლანს) დაესრულა ორ სათბურის მშენებლობა. 1926 წელს ი. ნიკოლაძემ ბუღალის მიწები წარმოადგინა, შეეფუძვნა გარდაცვალებული ოქტომბრის მეთაურს ვლადიმერ ელდარს. 1927 წელს ქველი გაიხსნა. მოედანზე ლენინი ოც წლიდან იღვწა. ოქტომბრის ოცდაათი წლისთავე იგი ბუღალის მიწაზე დაიბნა.

1948 წლის 6 ნოემბერს, ოქტომბრის ოცდაათი მემორიალს დაუდგინეს. მასზე დადგინდა ქუთაისის ცენტრალური მოედანის ისტორია. ახალი ერა დაიწყო. და 15 წელიწადს გაგრძელდა. ხალხმა მამა რომ

აქვე ტაქიკა: მე მაშინ პირველი მდივანი ვიყავი

— მადონა, არ დამგვარო მომენტი, როცა პირველი მდივანი ვიყავი, მაგრამ არაფერს შემიძლია... დიდი ხნის წინ, სკკპ XX ყრილობის ვაჭარებზე: მეც მდივანი ვიყავი. „ინტერნაციონალი“ ვიძღვრებ. ყრილობა ისე მთავრდებოდა, პირველების კულისს თაობაზე არაფერი თქმულა. და აი, ბოლოს გვიცხადებენ, ექვს საათზე ისევ შევიკრიბებით. ამ საგანგებო შეხვედრაზე ოთხსაათიანი იმსახურა ნიკიტა ხრუშჩოვმა. დარბაზი გაოგნებული იყო, არც შეიქმნა, არც კამათი, მხოლოდ დღემილი.

ქუთაისში ჩამოსულთ, ცკ-ს წერილიც ფეხებში მოგვცა. საქართველო მდივანად დავიყავი. მდივანობა თანდათან იძაბებოდა, დაიწყო ჯგუფური გამოხატვები, მიტინგები — ლენინისა და სტალინის სურათები... კულმინაციას 8 მარტს მიაღწია. ცენტრალური მოედანზე ახალგაზრდობა, მოსახლეობა მიტინგს მართავდა.

ჩემთან, სამუშაო ოთახში შეიკრიბა, დაიწყო შეხვედრა ერთი გოგონა, სუბტროპიკული მეურნეობის ინსტიტუტის სტუდენტი, გვარად მეფარიშვილი, დაიწყო, თავგანწირვით ითხოვდა ვ. მკაყანაძესთან შეხვედრას, თავს მოვიკლავ, თუ თხოვნიას არ შემიძლია. მე მზად ვარ, სტალინისთვის მოვკვდეთ. მაშინვე გავგზავნე თბილისში. მკაყანაძეს და ინაურს უსაუბრობთ მასთან, მერე თავად მიამბობდა თბილისის 9 მარტის ამბებს.

რეგიონში ორი სამხედრო დივიზია იდგა, ერთი ქართული, რომელსაც პეტრე ჩხობაძე მეთაურობდა და მეორე — რუსული კორპუსი კონსტანტინე პროკოროვის ხელმძღვანელობით.

კონსტანტინე პროკოროვი შემომთავაზა მდივანობის საკონტრაქტო ორივე ნაწილიდან სამხედროების თანაბარი რაოდენობით გამოყვანა. ქართველი ჯარისკაცი ზომ ქართველი იყო უპირველესად... არ მივიღე ეს წინადადება და წესრიგის უზრუნველსაყოფად — კანონზომიერად — მილიციისა და ტექნიკის გამოყვანა მივიჩნიე. ამ პერიოდში ჩვენთან იმყოფებოდა საქართველოს კომპარტიის ცკ-ს მამინდელი მეორე მდივანი მიხეილ გორგაძე. მან დაურეკა ვასილ მკაყანაძეს, ყურმილი გადმოიწყო და მკაყანაძეს პირადად ვესაუბრე. პირდაპირ, თუ ჩემს წინადადებას არ მიიღებდნენ, შეიძლებოდა, წესრიგის სამხედრო დამცველთა მცდელობა ეროვნულ შეტაკებაში გადაზარდილიყო, რისთვისაც პასუხისმგებლობა დაეკისრებოდა არა ქუთაისის საქალაქო კომიტეტს, არამედ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტს... ჩემმა წინადადებას გაიმარჯვა. პეტრე ჩხობაძეს ვთხოვე,

როგორმე აეცდინა მდივანობა დივიზიაში, რომ რუსულ კორპუსს მოქმედების საზღვარი არ ჰქონოდა. მიტინგზე მივედი. ცენტრალური მოედანი — გაქვდილი ხალხით, ახალგაზრდობა — ბუღალის, ხეებზე, თეატრის, მუზეუმის სახურავებზე... ვენებათაღელვება, დაუოკებელი ემოციები, ტრანსპარანტები, ლენინისა და სტალინის სურათები, ორატორები. შევადარე ერთსულს „ლენინ-სტალინი!“ „ლენინ-სტალინი...“ მეც გამოვედი სიტყვით, ხალხმა მომისმინა. ბოლოს ვითხოვე, დავშლილიყავით. ამ დროს ჩემთან მოვიდა ქეთევან ძოწენიძე და მთხოვა, სტუდენტებს ლექსის წაითხვა უნდათ, მიტინგი უნდა განვაგრძოთ. რა მეთქმოდა? ელუარდ შევარდნაძეს ვთხოვე, ფიზიკად ყოფილიყო (ახალგაზრდობაში მას ავტორიტეტი ჰქონდა) და საქალაქო კომიტეტში დავბრუნდი. გადის ერთი საათი, ორი, სამი... მიტინგი არ იშლება, ამ დროს მეორე მიკროფონი გამოირთო, აღშფოთებული ხალხი პარტიის საქალაქო კომიტეტის შენობას მოაწყდა. ისევ ვავედი, მიკროფონი აღსდგა, მიტინგი კიდევ რამდენიმე საათს გაგრძელდა... და დამთავრდა, მშვიდობიანად დამთავრდა...

რამდენიმე დღის შემდეგ საქალაქო კომიტეტის ბუღალში გაიმართა. ჩამოვიდა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის საორგანიზაციო განყოფილების გამგე შჩიკინი — ხოსიფ ვისარიონოვიჩი (ზომ კარგი სახელი და მამის სახელია?)

შჩიკინმა თავის გამოსვლაში გამაყრიტია „ანტისაბჭოთა“ გამოსვლების „პოლიტიკური შეუფასებლობისათვის“. მაგრამ დარბაზმა პირში სიტყვა შეატეხა, ეს ანტისაბჭოთა გამოსვლა არ ყოფილა, განა თქვენ ჩვენზე უკეთ იცით, ქუთაისში რა დარგორ იყო... 78 წლის კაცი ვარ. მარტის ის დღეები ჩემთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია, მე დიდი გამოცდა ჩავაბარე. ამას ახლა უკეთ ვგრძნობ და კმაყოფილი ვარ.

უკანასკნელი ქართული დივიზია

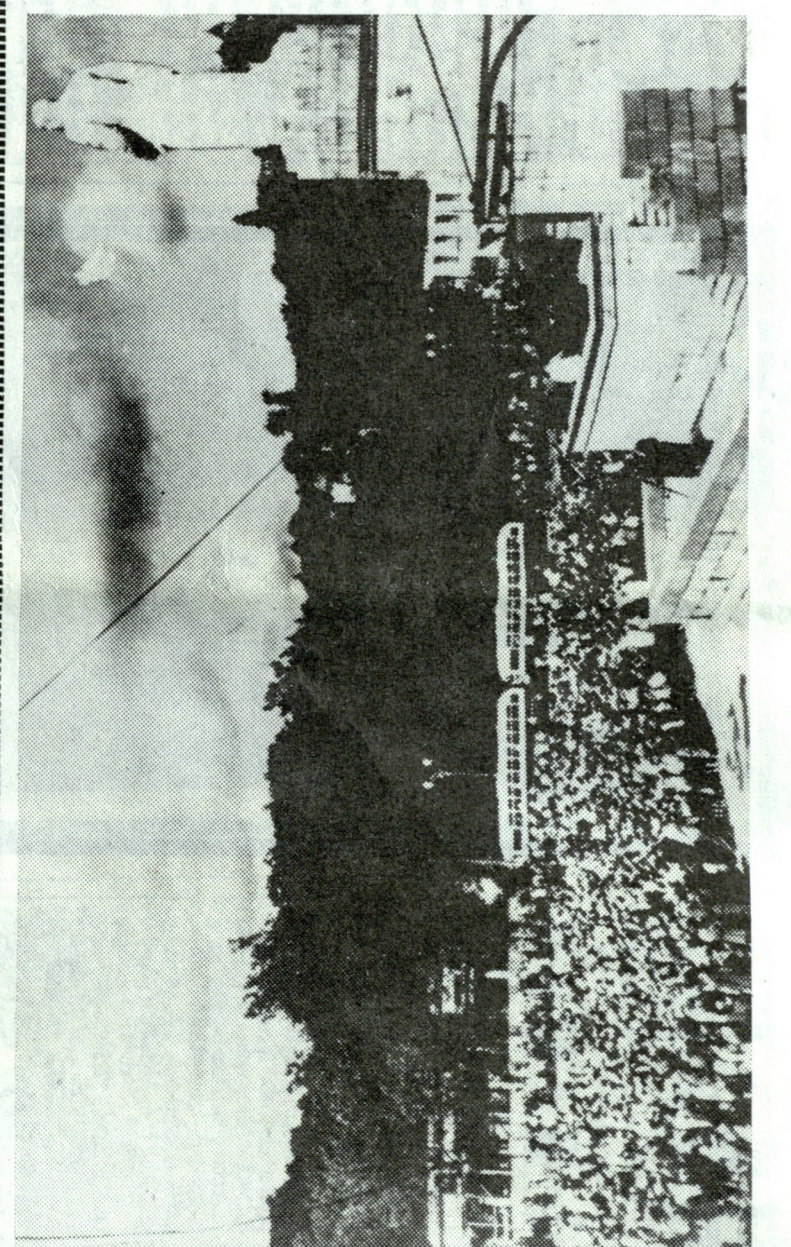
1956 წლის მარტში, თბილისში მომხდარი მოვლენების შემდეგ, ნ. ხრუშჩოვს, ალბათ, მოსვენებას უკარგავდა კარგად გაფორმებული შეიარაღებული ქართული დივიზიის არსებობა, მით უმეტეს, ბატონი ნიკიტა ქართველ ხალხს, თუმცა, დეპორტაციის უპირობადასე გადამწყდა ბოლო ქართული დივიზიის ბედი. 9 მარტის მეორე დღეს ჩამოგვართვის დანაყოფში არსებული ტყვია-წამლის ხელახლებული მარაგის კომპლექტი, ხოლო უკვე აბრილის მეორე ნახევარში სასწრაფოდ ჩავგაბარებინეს მთელი იარაღი და საბრძოლო ტექნიკა. დივიზიის ნაწილები მყოფი იდისოკაციის აოგილიდან ცალ-ცალკე გაიყვანეს, ლევიონი, რომელშიც მე ვმსახურობდი. აფხაზეთში მოხვდა. ბოლოს, მისის დასაწყისში, განაიარაღეს ობიექტების დასაბრუნებლად ჩვენს დასახლებს და ჩვენი ადგილი სხვა ნაწილებმა დაიკავეს. მუდამ მახსოვს და ახლაც ცრემლს მგვრის საბრძოლო დროშასთან გამომშვიდობების ცერემონიალი: როგორ მოვიყვარეთ მუხლი ყვილა ოფიცერმა (ლევიონის მეთაურის ჩათვლით) და თვალკრემლიანებმა გავაციოეთ კარკასიდან ყირიმამდე მძიმე ბრძოლებში გამოვლილი ქართული სამხედრო

დირსების ეს ბოლო რელიქვია. ზოგიერთ მეთაურს შემოგვთავაზეს შედარებით მალალი თანადლეობები, ოღონდ სრულიად მიუღებელ პირობებში, კერძოდ, მე შემომთავაზეს იმიერბაქოსის სამხედრო ოლქში სამსახური და ბითობის პროცესი.

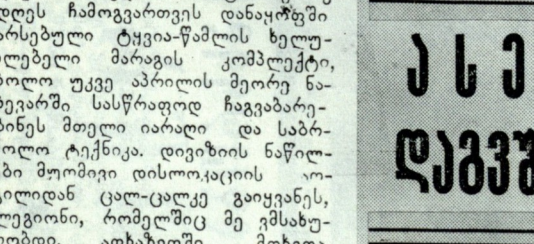
სწორედ აქ აღმოჩნდნენ ორდენებით მკერდამშვენებული ოფიცრები მათთვის შეუფერებელ სამუშაოებზე, რის გამოც ზოგი მათგანი საბატონოროშიც კი მოხვდა.

სწორედ აქ წარმოიშვა სამხედრო სამსახურისადმი ახალგაზრდობის აპრეზილი დამოკიდებულება. აქ დაეცა ავტორიტეტი ცენზისა საშობლოს დაიკის შესახებ, რომლითაც ასე ამაყობდა თითოეული ჩვენთაგანი რიგითი ჯარისკაციდან პროფესიონალ სამხედრო ოფიცრამდე. ჩვენ აღგვაღოთვანებდა გალაკტიონის სიტყვები „ყველა ნიჭზე თიღი არის ქვეყნის დაცვის ნიჭი“. ახლა რატომღაც მიაჩნიათ, რომ არ შეიძლება ეროვნული ჯარის შექმნა. ორი დივიზიის ჩამოყვანების და დაშლის მოწვევით ვარ, არ მაქვს ამ საქმესთან დაკავშირებული ყველა ნიუანსის ცოდნის პრეტენზია, მაგრამ საშუალოთერის გეგმა და გარდნობა. ასე რომ შეუძლებელი არაფერია, მაგრამ რას იზამ, როცა დიდი ისტორიის მქონე შენს ქვეყანას აუღლად მიიჩნევენ, ხოლო ეროვნულ საჯაროს ნაწილს ასეულს უტოლებენ?!

დირსი ნაცვლიშვილი,
თადარიგის ოფიცერი.

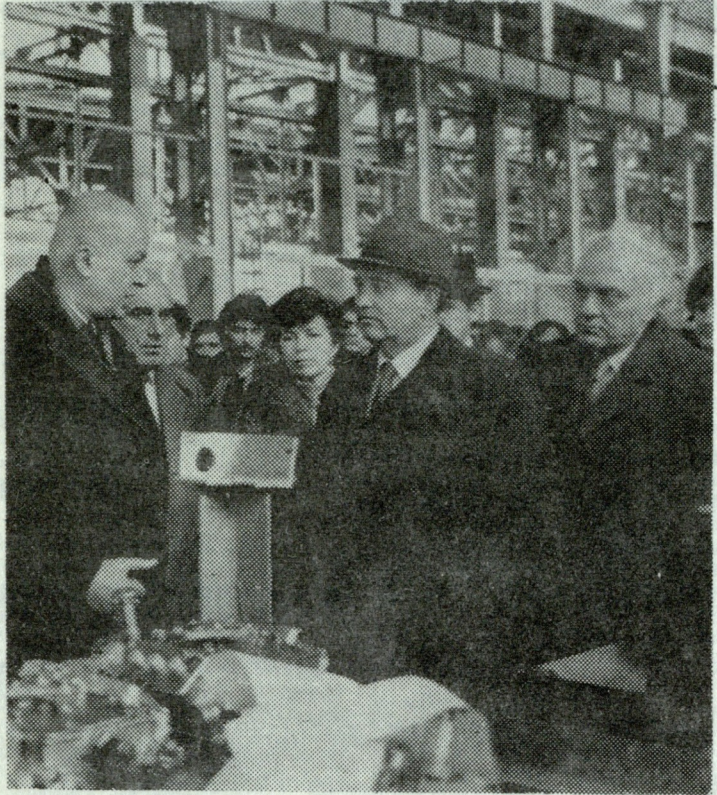

ნოდარი უნდა ნახოთ, აუცილებლად, ვალისკო. — გიფხორის ქუთაისში 1956 წლის ამბების მომსწრეებმა, — მაშინ, ბატონმა ნოდარმა და მისმა ძმამ ბუღალმა ჩემი თხოვნით და დავებობთ ქალკის ახლა გაზრდობის სახეობა გვირგვინი წაიღეს მოსკოვში, მაგზო-უმთან დასაღებდა... — საიდან გავსვენდათ ეს ძეგლი ამბავი, — უკვირი ბატონ ნოდარს და ნელ-ნელა ისვენებ 1956 წლის კომპარტული დღეებში არადაღებულ მშობლიურ ქუთაისში ვიყავი ჩამოსული და, ბუნებრივად, მე და ჩემი ძმა, სოსალაში მიტინგებზე დავტოვებულ. სწორედ მაშინ გვთხოვეს გვირგვინის მოსკოვში წაღება. საიმაყოფილოდ ვართ, უამრავმა ახალგაზრდამ

გვირგვინი

„კოლხიდას“ საჭადან სსრკ საჭადან

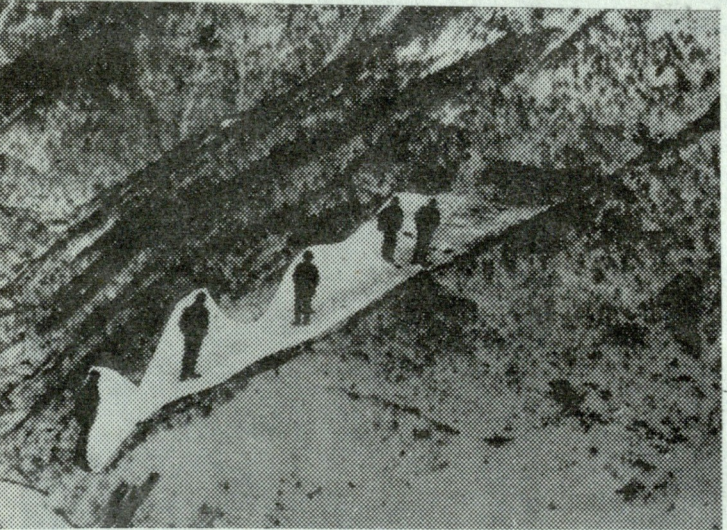
მს სურათი ქუთაისის საავტომობილო ქარხანაშია გადაღებული. მიხეილ გორბაჩოვი მაშინ სსრკ-ს მდივანი იყო (სოფლის მეურნეობის დარგში). რისა და მიხეილ გორბაჩოვის, აგრეთვე, ელდარდ შვიგარდნაძის გარდა, სურათზე ვხედავთ ქარხნის მაშინდელ გენერალურ დირექტორს თენგიზ გენიხაძეს (ვინც განმარტებებს იძლევა) და საქართველოს კპ ქუთაისის საქალაქო კომიტეტის მაშინდელ პირველ მდივანს ნუგზარ რუხაძეს.

იმ დღეს გორბაჩოვი გადაწყვიტა, „კოლხიდას“ კონვეიერიდან თვითონ გადმოეყვანა „საქესაც“ მიუჭრა, მაგრამ მანქანა ვერ აამუშავა (მაშინ ხომ ზასტოის პერიოდი იყო), წუნიანი გამოდგა. გორბაჩოვი კი არა, მასთან თითო ბორის ჯამაჰიძეც ვერას გააწყობდა. სათქმელი მაშინ გულმა მოახარო.

გავა დრო გორბაჩოვი სსრკ საქესაც მიუჭრა, სსრკ-ს ამუშავება „კოლხიდას“ ამუშავებაზე აღილი გამოდგა. ეს ამოღება ქვეყანა ერთხელ ათახთახდა, მაგრამ (აქ უკვე აღვიღებ ჩუქურთმის მდგომარეობას) „კოლხიდას“ აქობა, წინსვლის მაგიერ „სსრკ“ უკან გადაგორდა მძლოლ-გამომცდლები, ზეინკლები, ხარტები ინფარქტებით აღარ ივლებიან, სათქმელს გულში აღარ იტვირთენ, ერთმანეთის გინების კონსტრუქციურ უფლებას გაუგონარი ენთუზიაზმით იყვებენ, გორბაჩოვის გზა ადვილად მსვალა. მი „კოლხიდას“ ფერდობზე დაგორებულ სსრკ-მდე სინკოლურად განსახიერებს გზას ზასტოიდან პერესტროიკამდე.

არც „კოლხიდასთან“, არც სსრკ-სთან გორბაჩოვი დანაშაუვარ არ არის, დანაშაუვანი თვითონ „კოლხიდას“ და თვითონ სსრკ — საბჭოთა მანქანა.

კავკასიონის უღელტეხილებზე

გვთავაზობენ ქუთაისელი მთამსვლელები

საპარტვილოს გეოპოლიტიკას ანგარიში რომ არც გაეფიქროთ, მხედრობა, ქართული ჯარა — თვითონ ქართული ჯიშის, ვაჟაკობის მინავლებული ცეცხლის ხელხალ აგზნებას უნდა ეწინააღმდეგოს — სხვისმა „ტრეფოგამ“, უკანასკნელმა ორასწლიანმა მამულუქობამ სულიერად დაგვაზარა, სულიერებას მოკლებული კი ფიზიკურადაც ნაკლებობა, რადგან უსაზრისო ენერჯია ეროვნულ ენერჯიად ვერასოდეს გარდაიქმნება.

საქართველო დაუცველია დღეს, დაუცველია აღმოჩნდება ხვალაც, თუკი თავისი სამხედრო ძალა არ ეყოლება. იროვნული ჯარის შესაშვადებელი მუშაობა დღეს უკვე იგრძნობა და ეს ძალიან კარგია. პოლიტიკურ თავისუფლებას არხეინად არ შევხვდებით — ხაერთა-

შორისო სამართლის ნაირგვარ ფორმულირებათა მიუხედავად, მსოფლიო ასპარეზს დღეს მანც ძალები განაგებენ და ამგვარ მსოფლიოში დამკვიდრებას მომზადება სჭირდება.

წარსულში, დღესაც, სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენდა საუღელტეხილო გზების დაცვა. დაიბ, დღესაც: ექსცესები არის... არავითარი გარანტია არა გვაქვს, რომ მომავალშიც არ იქნება — გაცილებით მძიმედ და სერიოზულად გამოხატული.

მეზობლობა მეზობლობაა, პოლიტიკა-პოლიტიკაა, ყოველდღი-

გვიღობ პოლიტიკურ რიტმებს

ქართულ პოეზიაში რიტმის აშკარა დეფიციტია. ახალი, კარგი რიტმის მოძებნა ლამისაა, შეუძლებელი გახდეს. ეტყობა, რუსულ პოეზიაშიც ასევეა: ცნობილია, რომ ერთ-ერთი გამოჩენილი რუსი პოეტი (გვარს, ცხადია, ვერ დავასახელებთ) თითო რიტმას ათ მანეთად ყიდის, თავად კი ძირითადად მოთეთრო ლექსებს წერს. ჩვენს კოლეგამ და მეგობარმა იუზა ფიჩხაძემ (ლექსებს იგი, საბედნიეროდ, არ წერს) გვაჩუქა ახალი-ახალი რიტმა, რომელიც ექვსმარცვლიანი და უახლესი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ქვერადობაც აქვს:

**გალბისპირათი
პარტიის გილათი**

რადგან ბატონმა იუზამ საავტორო უფლება დაგვიტოვა, ამიტომ პოეტს, ვინც ამ რიტმას გამოიყენებს, ვთხოვთ, ათი მანეთი გადმოირიცხოს საზოგადოება „ქუთაისელის“ ანგარიშზე — ქუთაისის „ბინსოცბანკი“, ანგარიში № 270018.

მიწა გნებავს? — იჯარით მოგცემ.

ქარხანა? — იჯარით.

მანქანა? — იჯარით.

შენობა — იჯარით, ტრაქტორი — იჯარით, ფერმა — იჯარით... იჯარით თუ გინდა, ზომაარცხაც მოგცემ.

საკუთრად არა. მე (სახელმწიფო) მშრომელად ვერ ვვარგვარ, შენ (მოქალაქე) პატრონად ვერ ვარგვარ. ავეწყობ — პატრონი მე. მუშა შენ — დამჭირდება? — წაგართმევ; მომწოდებ? — შეგკამ; მიჩივლებ? — დაგიჭერ.

მიწის მოიჭარეც ხარ, წყლის, ტყის, ჰაერის, ორფეხის და ოთხ-

რაჩხას თავს რაცხა ამბავია

რაჩხა, ლეჩხუმის მშენებელი, საქალმახე და სულის დასავანებელი წყალი თავის მიწიანად იყიდება, ვინმე რუსი და კანადელი ყიდულობენ. იქ ზონის შექმნას აპირებენ — ზოგი გაყიდვას ამბობს, ზოგი არენდას... ადგილობრივი მოსახლეობა, ფიქრობთ, უკვე სრულფასოვნად ინფორმირებული იქნება, მაგრამ რაჩხა მართო ცაგარის რაიონი არაა — რადგან საქალმახე არაჩხანსადი ხმები მთელს საქართველოში დაიარა, ფიქრობთ, აუცილებელია დროული განმარტება სწორედ რესპუბლიკური, მასობრივი პრესის მეშვეობით.

ჩვენ ვფუნქციონირებთ

სახალხო დემუტატა ქუთაისის საქალმახე საბჭოსთან შეიქმნა ქართული ენის ფუნქციონირებისა და სიწმინდის დაცვის სახელმძღვანელო და საკონსულტაციო კომისია. კომისიის უკეთესობილეს დანიშნულებას ქედს ვუხრით, ოღონდ უკვე ექვი გვეპარება, რომ მან ეს დანიშნულება აღასრულოს — უამისოდაც დაბეჩავებული ქართული ხომ თავისი სახელდების დროსაც ვერ დაუცავს:

უღვთოდ დაღვარებულ წინადადებაზე არას იტყვი, არც გულისგამგვირავ „სახელმძღვანელოზე“ ან უცხოშიერ „საკონსულტაციოზე“... ყველაზე მეტად ფუნქციონირებამ შეგვაშინა — ფუნქცია, ფუნქციონერი, ფუნქციონობა... მე ფუნქციონირებ, შენ ფუნქციონირებ, ის ფუნქციონირებს; ჩვენ ვფუნქციონირებთ — მართლაც რომ ვფუნქციონირებთ და ვაიდელქართულიც ჩვენსა საფუნქციონეროდ გვჭირდება, თორემ ერთ ისეთ სიტყვას როგორ ვერ მოვიძებნოთ, რომ იმით ფუნქციონერთა მოგონილი ნაფუნქციონერალი და დასაფუნქციონერებული ფუნქციონირება შეიგვიძლია.

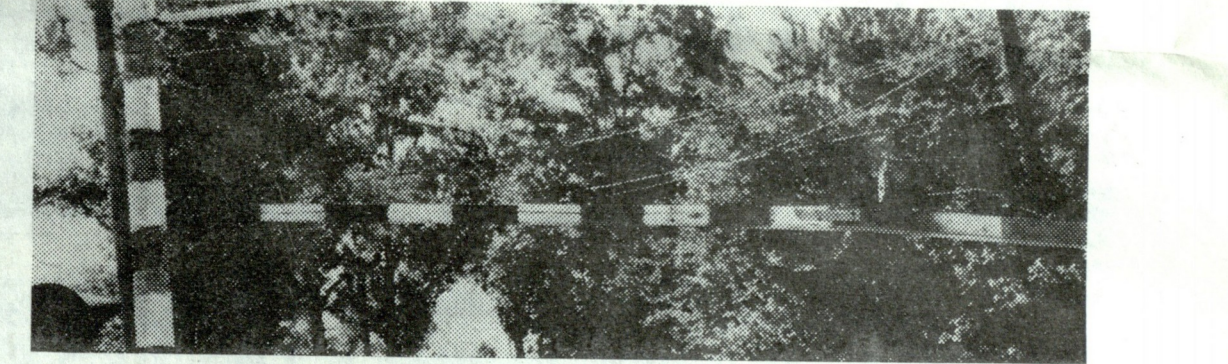
პა?

მოგვებით სამუშაო იჯარით...

ფეხის... ბარემ სამშობლოც... მა... სამშობლოსაც მოგაიჭარებ. ამ მიწაზე დაიბადე და შენი არაა, სხვისია, შენ მოიჭარე ხარ; ეს წყალი გისვამს და მანც მოიჭარე ხარ; ამ ტყეში გვიღია ეს ჰაერი გისუნთქავს, მაგრამ პატრონი მე ვარ, შენ მოიჭარე ხარ.

რადა ნაწილ-ნაწილ, რადა თითო-თითოდ — მთელი საქართველოც იჯარით გგეღო, მა? მოგცემ ბარემ და პროცენტი გადამიხადე, სპარსს და ოსმალოს რომ უხდილი, იმნაირად, მა? ცუდი იქნება, მა? თუცა მაცალე, ჯერ კარგად მოვიფიქრო... ხომ არ გეტქარება, მა?

თეთრგვარდიელი... წითელგვარდიელი

მწვანება ჩვენი სამშობლო და თეთრ-წითელია შლაგბაუმები, რომლებიც ჩვენს სამშობლოში გზებს კეტავენ. ზოგან მათი არსებობა აუცილებელია, მაგალითად, რკინიგზის გადასასვლელებზე...

მაგრამ სხვაგან — ტყეებში, მინდვრებში? სტოი, ნელბა — გაფრთხილებს ცხვირმოუხოცავი სალდათი — შენთან, შენს სამშობლოში, შენს ტყეში, შენს მინდორში... პოჩემუ ნელბაო, — თუ ჰკითხე, პოტომუ — გეტყვის, პოტომუ ჩტო ტაკე, — ჰკითხე და შეუძლია, უფლება აქვს, ევალება, თავში ჩავიჩაჩქუხოს. ამგვარ შლაგბაუმს ახლა ლამაზ მიუსერასაც აზომებენ, სადაც 480 ჰექტარ მიწას რსფსრ-ს მუდმივ მფლობელობაში ითხოვენ, რსფსრ-ს აფხაზებიც და ქართველებიც, ეტყობა, მთლად გიყები და გადარეულები ვგობივართ, თორემ როდის იყო, მიწა მომეციო, კუთათყოფელს წერილებით სთხოვდნენ? მიწისთვის ომები კი ვაგვიგონია, მიწერა-მოწერა რაღა ჯანდაბა.

პატივცემულო რსფსრ, არც ისეთი გიყები ვართ, შენ რომ გგონია. თუ სალაპარკო გაქვს, წერას თავი დაანებე და, ბოლოს და ბოლოს, რა გინდა, კაცურად გვითხარო.

შლაგბაუმი, თეთრ-წითელი, თეთრი, წითელი, თეთრგვარდიელი, წითელგვარდიელი, მწვანე, ლურჯი... ლურჯია ჩემი ცა და შენი სინდის-ნამუსი — გალურჯებული, თორემ, მე რომ პოდმოსკოვიემ თუნდაც ნახევარი ჰექტარი მიწა მომეთხოვა, სიცილით ხომ დაიხრჩობოდი...

რუს(ა)ლან მ(ი)უსხარნიძე

ჯარში მიდის დედისებრთას

„მშვიდობა თუ გსურს, მზად იქავ ომისათვის“

რომალური ანდაზა

ურთობა კი... გვაქვს სიყვარულისა და მეგობრობის ტრადიცია, დიდი პერსპექტივაც, მაგრამ საზღვარი საზღვარია, საზღვარი უნდა დავიცვათ.

ქუთაისელი მთამსვლელები მერამ ნემსიწვერიძე და მალხაზ ცირეკიძე, რომელთაც ამ საკითხზე უკურადღების გამახვილება გვთხოვენ, გვთავაზობენ: არცთუ სოლიდური, მატერიალური და ფინანსური დახმარების პირობებში, მზად არიან, შექმნან კავკასიონის დამცველთა კლუბი, სხვა სპეციალისტებთან ერთად მთის სპეციფიკური პირობებისათვის გაჭრთნას ქართველი ახალგაზრდები და შეამზადონ ჯგუფები, რომლებიც საქართველოს მთის სიმშვილეს დაცვავენ დღეს და მომავალში.

ფიქრობთ, საყურადღებო წინადადებაა — ქუთაისის შეუძლია საქართველოში ერთ-ერთი აქტიუალური პრობლემის გადაჭრის პირველდამწყები გახდეს.

მ. ნემსიწვერიძეს, მ. ცირეკიძესა და სხვებს არაერთი სხვა საინტერესო იდეაც აქვთ, რომლებიც ქალაქის ფიზიკურ ცხოვრებას გამოადგება. მათზე მოვიყვანებით გესაუბრებით.

P.S. კავკასია საქართველოს უნივერსისი საარსებო სივრცეა. საქართველოს მდებარეობა, მისი ისტორიული ტრადიცია საუკეთესო პირობებს ქმნის, რათა კავკასიის ხალხები მას უფაქიუსი სულიერი მათეობითაც კი დაუყავშირდნენ. ჩვენ მივცხადებთ კავკასიის საერთო სახლის იდეას, რომელიც ეროვნული თავისუფლების იდეას ლოკატურად დაუკავშირდა.

ნიმე ცირაპუა

9.

მე VIII

ემიგრაცია... საფლავში

(დასასრული)

სტიანი რომ ყოფილიყო, არ ჩაი-
დენდა იმ ამბავსზე დასაშუალო-
ბებს.

რა გამოდის — ქართველობამ
უნდა ზღოს სტალინისა და ბერია-
სათვის, ჩვენ ტროცისა და კავა-
ნოვიჩისათვის? მაშინ გერმანელებს
სულ არ ჰქონიათ არსებობის უფ-
ლება, ჰიტლერისა და ჰებელსის
დასაშუალოებით თუ ვიმსჯელებთ.

— **ალექსანდრე, თქვენ უკვე მომი-
ყვეთ, რომ მოსკოვში ებრაელები
20-ზე მეტი ორგანიზაციაა, რომლებ-
იც სხვადასხვა მიმართულებით
ცდილობენ, პოლიტიკური, ან
ორივე ერთად) საქმიანობენ. მე
მაინტერესებს ეგრეთწოდებულ
„რუს პატრიოტთა“ დამოკიდებულ
ება იმ საკითხთან, ებრაელები
რომ მონაწილეობენ მოძრა-
ობაში „დემოკრატიული რუსეთისა-
თვის“.**

— ამ კითხვაზე, ჩემზე უფრო ალ-
ბა, ეს დოკუმენტი გიპასუხებთ.
იგი „პამიატის“ იდეოლოგებმა შე-
ადგინეს, ჰქვია „მწოდება რუსი,
სტუდენტებისადმი“. აი, ნაწყვეტი:
„ებრაელებს შეგნებულად შეპ-
ყავთ ჩიხში პერსტროიკა. ამისათ-
ვის ისინი პრესაში მოკალათდნენ.
ამის გარდა მონაწილეობენ მედია-
ცენტრ არაფორმალურ გაერთიან-
ებებში „დემოკრატიული კავშირი“,
სახალხო ფრონტი და სხვა. ისინი
ისევ მოძებნიან რევოლუციურ
მოძრაობაში, რათა საზოგადოება
გახრწანს. არ გეკვირდება ახალი
ტროცეები, ვოროშოლოვები, ური-
ცეები, არ გვინდა ძმთაშვილები
ამბოხი, ჩვენ გვინდა რუსეთი —
მძლავრი, თავისუფალი, ზნეობრი-
ვი სახელმწიფო (დერჟავა). მოდით,
ებრაელები გარეშე გადაწყვიტეთ
ჩვენი სამშობლოს ბედი. ამისკენ
მოგიწოდებთ ეროვნულ-პატრიო-
ტული ფრონტი „პამიატი“.

— როგორც აღწინეთ, რამდენ-
იმე „პამიატი“ არსებობს, მგონი,
ვიღაც ქართველიც ახსენეთ ბელა-
დებში.

— დიან, ვახსენე, ოსტაშვილი.

— **მაპატიეთ ხანამ მიპასუხებ-
დეთ, მინდა გითხრა: „კომერსანტ-
ის“ მაისის ნომერში წავიკითხე,
რომ სერგეი „პამიატი“-ის ბე-
ლადი) ვასილივის „პამიატი“ ფა-
მისტური უწოდდა და ისიც თქვა, რომ
მთა (სერგეის „პამიატი“) უნდათ
აპილონ უილ-მასონების წინააღ-
მდეგ ბრძოლა.**

— მართალი გითხრათ, დიდი
განსხვავება არაა მათ შორის, ერ-
თმანეთზე უფრო აგრესიულნი
არიან. ვასილივი ამბობდა, თით-
ქოს რუსეთის ისტორიის შესწავ-
ლამ ისინი მიიყვანა დასკვნამდე,
რომ ქვეყნის დამანგრეველი ძალა
ებრაელები და მასონები და მო-
ითხოვენ ებრაელთა დაუყოვნებ-
ლოვ ემიგრაციას. სერგეი სასამარ-
თლო პროცესებს მოითხოვს, მასაც

მიანი, რომ ქვეყნის უკიდვანო
კრიზისი პოლიტიკაში, ეკონომიკა-
ში, მეცნიერებაში, ეკოლოგიაში...
ებრაელები ბრალია. ახლა, მარტ-
ში ჩამოყალიბდა „პამიატის“ ყვე-
ლაზე რეაქციული ფრთა, რომლი-
ის ხელმძღვანელები არიან სმირ-
ნოვი და უკვე ნახსენები ოსტაშ-
ვილი. სხვათაშორის, მას ხშირად
ვეითხებიან, რატომღაც რუსულ
პატრიოტიზმზე ასე თავგამოდებუ-
ლი, იგი უპასუხებს, რომ მამა ომ-
ში დაეღუპა და არც ახსოვს, დე-
და კი რუსი ჰყავდა. „პატრიოტთა“
ცალკეული დაჯგუფებები სპეცია-
ლური ფორმებით (სამხედროს
ჰავს) დადიან, აწყობენ თავდას-
ებებს, რეკავენ ტელეფონებით, იმ-
უქრებიან. აი, ლიტერატურა სახ-
ლზე თავდასხმაც მათ მოაწყვეს.
ემბლემა აქვთ: შავი მოსახლამი
თეთრი შევარდნით. ახლახან წე-
რილი გაუგზავნეს გორბაჩოვს,
სადაც მოითხოვეს, რომ დაუყო-
ვნებლოვ შეწყდეს ებრაელთა ემიგ-
რაცია. ერთ-ერთმა ლიდერმა კუ-
ლაკოვმა კონფერენციაზე განაცხა-
და: „დიან ჩვენც ებრაელთა ემიგ-
რაციის მომხრე ვართ, იღონდ...
საფლავში“.

ყველაზე საშინელი ისაა, რომ
მათ არაფერს აჩერებს, არც შინაგან
საქმეთა სამინისტრო, არც უშიშ-
როების სახელმწიფო კომიტეტი.
რამდენჯერმე განაცხადეთ მუქარ-
ისა და თავდასხმების გამო, მაგ-
რამ ამოდ. თუ წესრიგის დამც-
ველები სიამოვნებით უშლიან
ხელს დემოკრატთა მიტინგებს,
„პამიატელებს“ უბატონოდ ხმასაც
არ სცემენ. უფრო უარესი მდგო-
მარეობაა ლენინგრადში.

პო, კინაღამ დამაფიქვდა „პამია-
ტელები“ მონარქიის მომხრენი
არიან, თანაც აბსოლუტური მო-
ნარქიის, არავითარი რესპუბლიკე-
ების გავლა. უნდა შეიქმნას
მძლავრი მონარქია სსრ კავშირში
შემავალი ხალხებით.

— **თქვენ ამბობთ, რომ ოფიცია-
ლური ხელისუფლება, უფრო ზუს-
ტად, სამართალდამცავი ორგანოე-
ბი და სახელმწიფო უშიშროება
დუმლით სოლიდარობას უცხად-
ებს მათ. სწორად გაგიგე?**

— პარტიული აპარატის კონსერ-
ვატული ნაწილი მფარველობს
მამარჯვენე შოვინისტებს. რაც
უფრო მძლავრობს კრიზისი, მით
უფრო გააფრთხილდნენ აპარატის მუ-
შაკები, სტალინისტები. ებრაელთა
პრობლემაში, კოსმოპოლიტიზმსა
და საშიშ პატრიოტიზმში როდია
საქმე — უკიდურესად მემარჯვენე
ორგანიზაციაში ახალგაზრდობის
ჩაბმა უნდათ. ყურადღების გაფან-
ტვა სურთ, რათა მათი ძირითადი
საქმიანობა არ აღმოჩნდეს ყურად-
ღების ცენტრში. ამაში ახალი არ-
აფერია. ეს მრავალგზის ნაცადი
ხერხია რუსეთში.

ვემშვიდობები ალექსანდრე შოხეტს და ვპირდები, რომ „იმერეთის“
პირველ ნომერს აუცილებლად გავუგზავნი.

— თუ ცოცხალი გაქნები, ალბათ, მივიღებ კიდევ.

?!.

— აბა რა, ჩვენზე კარტოთეები აქვთ შედგენილი „პამიატელებს“,
დასახოცთა სიაში ვართ.

რას იტყვით: ნაციონალ-სოციალიზმი ხომ არ გავახსენდით?
თუ არა, მოდით, ერთად გავიხსენოთ რამდენიმე ნაწყვეტი ჰიტლერის
ანდერძიდან:

1. „სიცრუეა, რომ 1939 წელს გერმანიაში ვინმეს ომი უნდოდა, მისი
პროვოცირება საერთაშორისო ებრაელ-ნაციონალისტებმა მოახდინეს“...

2. „... გვა წლები და ამ საშინელი ომის ნაგრევებიდან ამოიზრდება
სიმართლე. ეს იქნება სიმართლე საერთაშორისო ებრაელობასა და მათ
მსახურებზე“...

3. „... მოვიტხოვ მთავრობისა და ხალხისაგან, წმინდად დაიცვან
რასიული კანონები და მთელი ძალით აღუდგინენ წინ საერთაშორისო
ებრაელობას“

თეარ ნაცვიზიონი

შუთაისელი მოქალაქის დავა

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
თავმჯდომარეს ნ. მ. შვანდის
სსრ კავშირის მინისტრთა კაბეტოს თავმჯდომარის
მოადგილეს მ. მ. მრღმოსვის

ცნობილია, რომ რუსეთისა და საბჭოთა კავშირის დედაქალაქი სტა-
რებს არარუსულ სახელს, მოსკვა ფინური სიტყვაა. თაქსთავადაც
სიტყვა კლერადობა აკლია და მისი გახრება სულაც ვერ გამოხატავს
ჩვენი სამშობლოს სიდიადეს.

დავდა დრო, რომ დიადი რუსეთისა და საბჭოთა სახელმწიფოს დედა-
ქალაქს შეეცვალოს სახელი.

სახელი ისე უნდა შეირჩეს, რომ მან დაქადაგდოს რუსი ხალხის
ეროვნული სიამაყე და ამავე დროს გამოხატოს საერთო-საქვეყნო ნდო-
ბა და დიდებული ერთიანობა რუსეთის დედაქალაქისადმი.

ამავე დროს უნდა გამოხატოს საზღვარგარეთის ჩაგრული ხალხების
ლოტლეთა მშვიდობის (ან მსოფლიოს — აქ ნახარია სიტყვა — შირ-
რედ) დედაქალაქისადმი.

ჩვენი აზრით, დროული, გონიერი და მიზანშეწონილი იქნება, ჩვენს
დედაქალაქს ვუწოდოთ „სოიუზგრადი“.

1950 წელი.

შენიშვნა: ამ დეკრეტის ავტორი ამჟამად გარდაცვლილია.

მონარქისტთა გარკი

**რუსეთის მონარქისტულმა მო-
ძრაობამ თავისი არსებობის თაო-
ბაზე ოფიციალურად 1988 წლის
„ვაფსულ“ში განაცხადა. მოსკოვსა
და სვერდლოვსკში (ყოფილ ეპატ-
ერანობურცში) პარკების გადა-
ტახადეს 70 წლის წინათ დახვრე-
ული მუფის ოჯახის წევრებს. ისი-
ნი მოითხოვენ მეფეთა საგვარეუ-
ლო საქვალეში მეფის ოჯახის წე-
ვრთა ნეშტების გადასვენებას...**

მონარქისტად გამოაცხადა თავი
„პამიატის“ ლიდერმა დიმიტრი
ვასილიევმა, რომელიც აქამდე ზო-
ტბას ლენინსა და რევოლუციას
ახსამდა.

18 მაისს მოსკოვში სრული კო-
ნსპირაციის პირობებში, ჩატარდა
მონარქისტთა ყრილობა, რომელ-
შიც 23 ქალაქიდან წარგზავნილი
დელეგატები მონაწილეობდნენ.
გარემოთავან არაფერს დაუშვეს. 19
მაისს, დილით, დონის მონასტერში
ყრილობის მონაწილეებმა ერთგუ-
ლების ფიცი მისცეს იმპერატორ-
თა სახელულის ახლანდელ მეთა-
ურს, რომანოვების შთამომავალს,
დიდ თავად ვლადიმირ კირილო-
ვიჩს.

მ წლის სერგეი იურკოვმა, ენ-
გელგარდტების დინასტიის შთა-
მომავალმა, თავი მართლმადიდებელ
მონარქისტთა ორდენის კავშირის
(პრამოს) მეთაურად გამოაცხადა,

მისი ტიტულია მარშალი, მეუღ-
ლე დიდი სინკლიტის კოორდინა-
ტორია. ორდენს აქვს უშიშროებ-
ის სამსახურიც. „პრამოს“ პრეს-
კონფერენცია თავისი მარშლით,
დიდი სინკლიტით, მსაკარადული
სამხედრო კოსტუმებით თეატრა-
ლურ სანახაობას წარმოადგენდა.

პიტერული „ქმევის“ პრობლემა

ლენინგრადის ტელევიზიის
პროგრამა „80 წლის“ ერთ-ერთი
წევრიანდელი გადაცემის ტექსტი
პროკურატორიდან გაგვართ-
ხილეს, ხორცკომბინატში მოკლას
გაიბრებნენ. ჩვენ მაინც დადი-
ოდით გადასაღებად, ოღონდ ლა-
მით. თანაც, ყოველი შემთხვევი-
სათვის, შეიარაღებული ხალხი მი-
გვეყავდა. აი, რა გაიკვარ ხორც-
კომბინატში: აქვთ პირობითი ნი-
შანი — სამი დაკაუნება და მი-
ლში ჩაუშვებენ ხორცს საოლქო
კომიტეტისათვის, ოთხი დაკაუნე-
ბა — აღმასკომისათვის, ყველა
იცის, რომ დამპალი ან რადიაცი-
ული ხორცის ჩაშვება არ შეიძ-
ლება, არც ვირობების გადამუშავე-

აგზები

ბაა რეკომენდებული. იცით, რომ
ყველაზე რადიაციულ ხორცს
გვამთ? ხორცი, რომელიც იმ ზო-
ნიდან მოდის, არ ნადგურდება,
არამედ გადამუშავდება, ძირითა-
დად ძეხვის სახით. მართალია, რა-
გორც ახლა მოლაშა თქმა, დასაშ-
ვები დოზითაა მასში რადიაციი,
მაგრამ საიდან ვიცით, რამდენია
„დასაშვები“... დასავს ეს დას
ჩვენს შემდგომ თაობებს, შეი-
ლებს?

ანასტას ვიროჩკინი

გადაცემის ერთ-ერთი წამყვანი
P.S. რაც პიტერის საქალაქო
საბჭოს თავმჯდომარე სობჩაკი გა-
ხდა, იმდღია, ლენინგრადში იგრა-
რქიული ძეხვი აღარ დამზადებუ-
ლა, მაგრამ როგორი ძეხვი მზად-
დება? სუფთა? კი მაგრამ, სუფთა
ხორცი სადაა? იქნებ, ლენინგრა-
დელი ხელისუფალნიც რადიაცი-
ულ ძეხვს შეამკვიფრან?

საგზიშვილის გედი

საპარტოველოს კ ცუ-ს ყოფილი
მდგენის, ამჟამად პატიმრობაში
მყოფი სოლიკო ხაბივილის თე-
თა ქართულ პრესაში დღეს ერ-
თამ პოპულარული გახდა (ამ
მხრივ „მოსკოვსკიე პოვოსტიც“
მოგვემატა). სათქმელი ყველაზე
უკეთა ტერქრობით, ალბათ, გას-
უთმა „მამულმა“ მოძებნა — მსჯე-
დებულთან მწერალ ლეილა ბე-
როვილის საუბარში, ვფიქრობთ,
კარგად აისახა თავიდანვე გზავამ-
რუდებული ნიჭიერი ქართველი
კაცის ტრაგედია. არაერთი სხვა
მასალაც გამოვეყენე, მაგრამ სა-
კუთარ თავში სასრულობის პრე-
ტენზია მათ არ ჰქონიათ, ისინი
საბჭოთა მართლმსაჯულების სცე-
ნაზე ხელახლა გასამართი სპეკ-
ტაკლის საგაზეთო პრელუდიებს
წარმოადგენდნენ.

ჩვენი კორესპონდენტი მოსკოვ-
ში ესაუბრა ადვოკატ ვეგნი
ვოლფს, რომელიც სასამართლო
პროცესზე ხაბივილის იცავდა. ხა-
ბივილისის მიროვნებისა და მისი
ბედის გამო ვოლფმა განაცხადა:
„იყო დრო, უფრო სწორად, დრო-
ის რაღაც მონაკვეთი, როცა ხა-
ბივილისს მე დავეპირდი. შემდეგ
როდები შეიცვალა. ამჟამად ხა-
ბივილი მე თვითონ მჭირდება
და, მგონია, რომ მთელი ჩემი და-
რჩენილი ცხოვრება ასე გაგრძელ-
დება — მე მისგან ვსწავლობ...“

ანტიდეკავული ი ა ვ ნ ა ნ ა

„შინ რომ დაებრუნდები, ლოგინში ჩაეწევი და
დავიძინებ“, — ასე ოცნებობს გერმანიის წინააღ-
მდეგ მებრძოლი რუსი სალდათი ფილში „ჩარის-
კაცის მამა“.

ლდინე, ჩემო სალდათო, ამ შუა ქუჩაში რო
ჩამოწყდი, ამ სხვის თბილისში რო ყვინთობ, სა-
ხლში წადი და ცოლი დაგაძინებს, ცოლი თუ არ
გყავს, დედა დაგაძინებს, დედა თუ არ გყავს, ოა
გეყოლება ან მეზობელი გეყოლება და რომელიმე
მაინც დაგაძინებს. არცერთი თუ არ გყავს, შინით
დაწევი და დეიძინე — ლოგინის გაშოს რა უნდა?
ლოგინი თუ არა გაქვს, თიგაში დეიძინე, თიგა თუ
არ გაქვს, მინდორში დეიძინე, მინდორი ქი გექნება,
შენი სამშობლო სულ მინდორი და სტეპი არაა?
რუსული მხედრობა რუსულ ქრისტიანობაზე უხ-
ნისაო — შენა ოფიცერმა ბრძანა — ამაყად: სა-
პატიო ყვინთობა გქონს. საბალიშე თივი მუზა-
ზარაღმა გამოგილაცა, დიისვენე, შე კაცო, სამშო-
ბლო ხო გაქვს, საცხა შენც ხო დიიბადე, — ჩემი
შემყურე, შენც ცოდო ხარ და, შენი შემყურე, მეც.

სურათი გადაღებულია თბილისში 1989 წლის
10 აპრილს.

გაგიონი — ცა — ნაგუფანასარი — ქაღვა
კორიკონტალური განლაგანა
გერტიკალური გოდოლის
მსხპრავის აკოგანიგანტი

„და აღვივინეთ ენანი მათნი,
რათა არა ესმოდეს კაცად-კაც-
სა ენა მოყვასისა მისისა“.
დაბადება 11,7

„სოიუზგრაფიდან“

ახალგაზრდობისას იგი მთავრად...
ლი იყო. ეს მომენტი არსებითაა...
მის შემდგომ ცხოვრებაშიც...
სწორედ იგი აისახა — დიხა, მთა-
მსვლელი იყო, ე. ი. მან მხოლოდ...
გამარჯვება იცოდა, მარჯობისთვის...
შეად არ აღმოჩნდა — მთავრად...
ლი ზომ ცხოვრებაში ერთადერთ-
ზელ მარცხდება“.

ეს შეფასება ზედახელა გვაბრუნებს...
ნაცნობ კერძობაშია, თან...
რომ ნიჭი და ენერჯია თუ მოგზა-
დობა, შენსავე ერს (და არა ერ-
ისთვის თავსმოხვეულ აპარატის...
იდეოლოგიას) უნდა მოახმარო.

ლილოგი გრეგორიან

გლანსონი — ეკატერინე მეო-
რის ტერმინია, პერსტროიკა —
მეფის ერთ-ერთი მანიფესტისა,
ოტტოვილი — ბატონყმობის გაუ-
ქმებას უძღვრება, სამართლებრივი...
სახელმწიფოს ლოზუნგი კი სტო-
ლინისაა გადმოისროლა...

ოქტომბრის რევოლუციის აღ-
ტერნატივა სტოლინის რეფორ-
მები იყო, ოღონდ სტოლინის გერ...
გაუგეს — ასე მიაჩნია დღეს მთა-
ზროვნე რუსეთის ერთ ნაწილს —
მოლოაზე დეპუტატებმა და ბნელ-
მა მასამ იგი შეიჭრეს.

„ახლა რიგით მეექვსე პერ-
სტროიკაა.

სტოლინისიერული რეფორმე-
ბი გორბაჩოვისიერული პერსტროი-
კის პამლეტის მამის ანტილიტერ-
სლეს. გორბაჩოვი, როგორც ჩანს,
შინაგანად უფრო თავისუფალია...
და იმპერიული მირაჟითაც არ არ-
ის შეპყრობილი. იგი სალ კლდეებს...
შორის დაცოცავს და ცდილობს...
ლილოგი გამართოს ყრუებთან“ —
წერს ერთ-ერთი ახალი მოსკო-
ვერი გაზეთი. აღრიდელ პერ-
სტროიკათა ავტორები სასტიკად...
დამარცხდნენ: ალექსანდრე მეორე,
სტოლინისი, ბუხარინი მოკლეს,
ხრუშჩოვი სავითო ხორხოციითა...
და სიმინდზე შექმნილი ანეგლოტი-
ებით გააცილეს... რა ელის გორბა-
ჩოვისა?

ანონსი

ჩვენი გაზეთის ერთ-ერთ უახ-
ლოეს ნომერში შემოგთავაზებთ...
სტატიას, სადაც დაწვრილებულია...
სტოლინისისა და გორბაჩოვის რე-
ფორმები და საგულისხმო შეკით-
ხებია დასმული.

თომა კუზმიჩი

დიდი შიმშილობებისას, აგრეთვე, ომის შემდგომ,
ქუთაისის ქუჩებში განსაკუთრებით მომრავლებო-
დნენ ხოლმე მათხორები.

ბოლო დროსაც მათი საოცარი მომრავლება იგ-
რძნობა, ეკლესიებთან, ხიდებთან, ბაღებთან, პირ-
დაპირ ქუჩებში გამვლელებს ისინი ლუკმის ფულს...
ევედრებიან. თითქმის ყველა მათგანი სლავერი...
წარმოშობისაა. რუსეთში შექმნილია საზოგადოებ-
რივი მოძრაობები, რომლებიც კონტაქტს ამყარებენ...
უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეებთან. ჯერჯე-
რობით არცერთ მოძრაობას არ მოუყოთხავს ე. წ.
მოკავშირე რესპუბლიკებში მცხოვრები რუსები.

ანონსი

ნინოშვილის ქუჩელებს, გარდისუბნელებს კარ-
გად ემასხვრებათ თომა კუზმიჩი, საწყალი რუსი,
რომელსაც ერთ-ერთი სახლის სარდაფში სამადლოდ...
აცხოვრებდნენ.

ერთხელ, სრულიად მოულოდნელად, თომა წილ-
ში გასწორდა, თვალები დაარისხა და უბრწყინვა-
ლესი ფრანგულით ალაპარაკდა, ფრანგულით. რომ-
ლის შესაგისიც იმ მასწავლებელ ქალსაც არ მოეგმი-
ნა, აქაურ ოჯახებში რომ დადიოდა და ბავშვებს...
ფრანგულ ენას ასწავლიდა.

გინ იყო თომა კუზმიჩი?
მასალას, რომელიც ამ უცნაური ბედის იცის იდ-
ღვნება, ჩვენი გაზეთის ერთ-ერთ ნომერში წაი-
კითხავთ.

კარუ

ქართუ

საქართველო

ასოციაცია(ივანი)

დედამიწელები ღმერთს გაე-
ჭიბრნენ, ცას მივწვდითო, ვერტი-
კალური ცხოვრების შენება დაიწ-
ყეს. ღმერთი ვანისხდა, მშენებ-
ლები სხვადასხვა ენაზე ალაპარაკა,
ერთმანეთისა ამათ ვერცა გაუგეს,
დაიფანტნენ.

ნაოცნებარ-ნაგოდოლარ ქალ-
აქს ბაბილონი ეწოდა.

დედამიწის ერთ მეექვსეზე
ზომ დასხდნენ, ბარემ დანარჩენ

ლაპარაკებს კლიპი

გულის შეტევისა და პენსიაზე
გასვლის შემდეგ (1987 წ.) პეიდარ
ალიევი პოლიტიკურ ასპარეზზე
აღარ ჩანდა. და აი, მიმდინარე
წლის იანვარში სრულიად მოულო-
ოდნელად იგი ალაპარაკდა. ალი-
ევიმ მყაცრად გააკრიტიკა გორბა-
ჩოვი აწერბაიჯანში საბჭოთა ჯარ-
ების მიერ ჩადენილი ძალადობის
გამო. აწერბაიჯანის უშიშროების
სახელმწიფო კომიტეტის ყოფილ
შეფხა და ამავე რესპუბლიკის კ
ცკ-ს ყოფილ მირველ მდივანს ერ-
თგვარი მკულისწუპვტაქი ეტყობა,
რომ არც მოსკოველები, არც მი-
სი თანამემამულენი ყარაბაღის გა-
მომ მას რჩევას არ ეკითხებიან —

აწერბაიჯანის და, სავითოდ, კავ-
კასიის სიტუაციას ჩემზე უკეთ
არავენ იცნობსო — ამბობს იგი.

უსვე ექვსი წელიწადია, რაც
ალიევი აწერბაიჯანში აღარ ყო-
ფილა და, როგორც თავად აცხა-
დებს, არც სახალხო ფრონტის ლი-
დერებს შეხვედრია. ამ ორგანიზ-
აციამ ერთობ მაღალი წარმოდგე-
ნა აქვს. რესპუბლიკის მოსახლე-
ობის აბსოლუტური უმრავლესობა
მის მხარდამჭერად მიაჩნია. „ინ-
ტერნეტმელ პერალდ ტრიბუნის“

კორესპონდენტი წერს: „თუმიცა
საბჭოთა პრესა ალიევს ახლა ბრე-
უნევის ლაქიად და პოლიტიკური

მანქანის ბოსად გამოხახავს, ის,
ჩანს, სახალხო ფრონტის წევრთა
შორის რამდენადმე მაინც ავტო-
რიტეტით სარგებლობს. შესაძლოა,
ეს აიხსნას საერთო მტრების არსე-
ბობით; ასეთი მტერი უპირველ-
სად ბატონი გორბაჩოვია, აგრეთ-
ვე, სომხები, რომელთაც საბჭო-
თა პრეზიდენტის პოლიტიკური
ლიბერალიზაციის პროგრამა აიტ-
აცეს და იმედოვნებენ, რომ
ამით მთიან ყარაბაღს მოიპოვე-
ბენ“. ურთიერთმიმართის მიწვე-
ვად კორესპონდენტს ისიც მიაჩნია,
რომ სახალხო ფრონტმა ოპორტუ-
ნისტული ალიანსი შეკრა ალიევის
აწერბაიჯანული პოლიტიკური მა-
ნქანის ნაშთებთან. ამ ალიანსის
გამომ ადგილობრივი ინტელიგენ-
ცია განაწყენებული ყოფილა.

პეიდარ ალიევი ამტკრად მ
წლისაა კვლავ რჩება სკვა წევ-
რად და მოსკოველი პენსიონერის
როლის გელარ გგუება, წუხს პო-
ლიტიკური ცხოვრებისაგან იზო-
ლირების გამო.

ალბათ, საინტერესო იქნება მი-
სი პოლიტიკა აწერბაიჯანის რესპუ-
ბლიკის დამოუკიდებლობის მი-
მართ... რატომღაც დარწმუნებუ-
ლია, რომ სსრკ-დან აწერბაიჯა-
ნის გასვლის თაობაზე სახალხო
ფრონტის „ზოგიერთი ლიდერის“
მწოდება მოსახლეობაში ფართო
მხარდაცვალებას ვერ მოიპოვებს. ამ-
გვარი თვითდაჯერება, ვფიქრობთ,
ასე თუ ისე, მის პირად პოლიცი-
აზეც მტუტველებს — დამოუკიდე-
ბლობისა ვისაც არ სჭერა, ის
ალბათ, მის რეალურ მომხრედაც
ვერ ჩათვლება.

პომო სოვიეტიკუს

ლიხინკო, საბჭოთა გენეტიკა... შუსრი გენეტიკოსებს — რაც ვინდა,
თქვი და. ლიხინკომ თავი გაიუკვდა.
1984 წელს აკადემიკოს ლიხინკოს საქაროდ უბრძანებია: „საბჭოთა
კავშირში იბადებიან არა ადამიანები, არამედ ორგანიზმები. ამ ორგანი-
ზმებისგან ჩვენ შეგვიძლია გავაციოთოთ ტრაქტორისტები, მექანიკოსები,
აკადემიკოსები და ასე შემდეგ და ასე შემდეგ“...
შეკვდა ლიხინკო?
თანამედროვე მეცნიერები სერიოზულად მსჯელობენ პომო სოვიეტი-
კუსზე (საბჭოთა ადამიანზე), როგორც პომო საიენსის (გონიერი ადამი-
ანის) ალტერნატივზე. განსხვავებები მეცნიერებს უფაქტებს ფსიქიკურ
პროცესებზე დასკვამ: პომო საიენსის უმთავრესი ნიშანი ტვინის
ორ ნახევარსფეროს შორის ფუნქციითა განაწილებაა. ერთი ნახევარ-
სფერო ბადებს აზრს, მეორე ნახევარსფერო კი ადგენს რეალურ სიტუ-
აციასთან ამ აზრის შესატყვისობას. ეს მეორე ნახევარსფერო პომო
სოვიეტიკუსს თურმე უმომქმედობამდე აქვს; გადაგვარებული და მხოლოდ
პარტიული ნახევარსფერო უმუშაობს (ესეც თუ უმუშაობს). მეცნიერი
მეცნიერია, მას ადვილად ვერ შეედავები.

თუ... თუ... თუ... თუ... თუ...
ჩვენი ანონსი
თუ გითხვება „იხარები“ გიორგისა,
თუ გაამოცხვება გული არ გაუტყდა,
თუ ოპორტუნული ძალადი ვიწოვით,
თუ სტამბამ გვიწვილა და გამაგრებულა გვიწვილა,
ე. ი. თუ გაზეთი მომავალში გაგვიწვილა —
მოგვადგინო ნომრებში გთავაზობთ

უსახელო გიორგისა
ახალი დეკლარაციები
ტვიდან გაყოფიან
სიყვარული არა კვდება
ტრისტან და იზოლდა
გაღმართვი მსოფრობენ
სავეა ლუდაკის მიწვევისა
ამ ამბავი (ნაგვილი)
ივანოვისა და პარდალუივილისა

რა ვუპატრონეთ ქუთაისს?
საუბრები გრიგოლ რუხაძესთან, ოთარ გომოიძესთან,
დმიტრი ჯარბელიძესთან, სოლიკო საბაიშვილთან,
უხა ცემიძინიძესთან, ნუზუარ რუხაძესთან და სხვებთან.
აბრეთმა, აწ გარდაცვლილ ხელმძღვანელთა ოჯახის
წავრებათა
მოგონებები თედო ჯორსაგელზე
ქუთაისის თეთრი სიჭაბუკე

ლადო ასათიანი
მიხეივ ავანშიის ჩედაქციით
გრიგორ ანასუტინის იხარადი სიძე
პოპონეპე სიონიკა
ფსახაძე
რუხიკის წაყვანას ვთხოვთ სოსო ხარაბაძეს
თაბაღობის გაკვეთილები
ისტორია, ისტორია...

ქუთაისის დიდი ხანძრები
სახაპუო საკითხავი
ვინ ტყვეობს პენსიულუბათა
იღუპა „სახლში“
არჩევიდა გიორგი გომოვი
სურათები დავით მხეიძის
პრეპიცი

ასე ხუმროვდნენ ვახტანგ ბუკოვსკი, მახიჭია
ნიქარაძე, გუტა კანდელაკი, მახათია აგაშუ-
კელი

თუ გითხვებით ჩათვლის, რომ
თუნდაც ამ თემებისთვის ერთი
გაზეთის არსებობა ღირს, თუ იმა-
საც მიხედვით (ცხადია, უნდა მი-
ხედეს), რომ ყოველთვის თორ-
მეტგვერდიან გაზეთში ამდენი წე-
რილის განთავსებას წელიწადიც კი
სჭირდება — უთხრას ყველას,
მიწეროს ყველას, მოთხოვოს ყვე-
ლას (ჩვენთან ერთად, უჩვენოდ,
ყველა საშუალებით), რომ ქუთა-
ისში განმტკიცდეს პოლიგრაფიუ-
ლი ბაზა, ქუთაისში გამოვიდეს გა-
ზეთები... ჩამდენიმე ყოველწვი-
რული გაზეთი მაინც.
„პირველითგან იყო სიტუა-
ცია — სიტყვა დღეს გაზეთში იწერ-
ება, ფაქტობრივად ერთგაზეთია-
ნი ქალაქი საუნივერსიტეტო ქალ-
აქად ვერ გადაიქცევა. ჩვენს დე-
დელაგაზეთს, ჩვენს საყვარელ „ქუ-
თაისს“ მხარი სხვა გაზეთებმაც
დაუშვენიონ — ყოველწვირულ-
მა „უქიბერონმა“, ყოველწვი-
რულმა, „მოწამეთამ“ — სხვებ-
მა.

გოლოტა

ილო ფოტოგრაფის არქივიდან

ქუთაისში ერთი ჩიტი დაფრინავს. მასწავლებელთა სახლის კიბესთან რომ პატარა კარია, ჩხაკ, და იქიდან დღეში ასჯერ მაინც გამოფრინდება...

სურათები გნებავთ? ვაზეთს უშვებთ? „იმერეთი“ — კარგი სახელია.. ახლავე, ახლავე მოგვცემთ... მასალა არ იშოვება, მასალა, სულ ბეთპოვენი პლიონებთი, მოცარტს ვერ ვშოულობ... თათრის სურათი ხომ გინდათ, ბრეგადის, უილბლო კაცი იყო... ვალიკო ბიძია არ გინდათ? (ვალკო მიზანდარი. რულ).

ლიწილი ნახეთ რა ბიჭია, საწყალი შალვა ხონელი, თათრ სულაბერიძე... აგერ რაინდი ჯავახაძე, აბრამ ზონენაშვილს ხომ იცნობთ... შოთა, შოთა პირველი... თათრის სურათი ცალკე არ გინდათ? კი გინდათ, ხომ — მერე დაბეჭდავთ, მეორე ნომერი? — წაიღეთ თქვენი ტირიმი...

„იმერეთი“ 50 კაპიკი ღირს. მკითხველს ამისათვის ბოდიშს ვუხდით — თითქოს სხვა ათასი გაჭირვება არ კმაროდა, ახლა — დღეში ორი-სამი მანეთის გაზეთები მაინც უნდა იყიდო, რათა, ქვეყანაზე რა ხდება, მიხელოებით მაინც გაიგო. სხვას როგორ, არ ვიცი (ყველას თავისი ხათაბალა ჭირს), ჩვენ კი ნაკლები ფასის დადება ნამდვილად არ შეგვეძლო, სტამბას თუთი უნდა გათანაბრადო, „კავშირბეჭდვისთბეჭდვას“.. უკაცრავად, ასეთი ორგანიზაცია არ არსებობს — „სოიუსპეჩატს“ ფული უნდა გადაუხადო, ავტორს პონორარი მისცე, გაზეთზე მომუშავესაც რაღაც ხომ ეკუთვნის.. ერთი-ორი კაპიკი ტირის ღღისთვისაც ხომ უნდა გადაიხადო... ტირიტი კი მცირე გვაქვს — სულ 12 ათასი. ჯერ ერთი, ქალღმადღი ტირის... მეორეც — ქალღმადღი რომ გვეკონდეს, სტამბა, რომლის საგაზეთო პოტენციალი მორალურად გაცივითელ ტექნიკასა და ნახევარი საუკუნის წინანდელ ტექნოლოგიას ეყრდნობა, ოფსეტურად (მდლახარისხვნად) უფრო შეტის დაბეჭდვას ვერ ახერხებს. გრაფიკა... გრაფიკა... იხევა: რატორთულია სტამბა და ვერ იცლის.

და, რადგან ასეთ დროს მოიცალეს, რადგან ქალღმადღი გვიმოგვს და სიუვარულიც, რადგან ზედმეტად გაისარჩენ და ძვირფასი დრო თავიანთ ღამაზ ოჯახებს მოაკლეს, რათა ქუთაისში, მათ საუკარელ ქალქში კიდევ ერთი ქართული გაზეთი გამოსოიოყო. მადლობას ვეუბნებით პოლიგრაფიული საწარმოო გაერთიანების გენერალურ დირექტორს დავით მანდარიას, საგაზეთო სტამბის დირექტორს ზაურ კოტიშაძეს, სამწყობო სამქროს უფროსს ანდროს კალანდარიშვილს, დამკაბდონებლებს: თამარ მელქაძეს, დურმიშან გეგუჩაძესა და ოთარ ჩაკვტაძეს, გამმართველს ანზორ ფხაკაძეს, ლინოტიისტს და სათაურების ამწყობ ქალბატონებს: ია უგულავას, ნინო ბაბუნაშვილს, გოგუცა აბაშაძეს, ცისანა იოსელიანს, ნანი ბოგვერაძეს, შურა დოლონაძეს, ნაზი კოტიშაძეს... ცელოფანის ამომღებს ჯაბა ჭრელაშვილს... სტამბის მუშაქთა დასახელებას აქ შეგნებულად ვწყვეტთ. ცელოფანები № 5 სტამბაში გაიგაზვნა და ტირიტი იქ დაიბეჭდა — ოფსეტურად — ქუთაისისთვის მხოლოდ ნაწილობრივ განხორციელებული ჭერაც საოცნებო წესით. დაბ, მცირე ოფსეტური უბანი № 5 სტამბაში უკვე არსებობს და ეს პირველი მერცხალია. ამ უბნის საქმიანობასა და ქუთაისის პოლიგრაფიული ბაზის პრობლემებზე უახლოეს ნომერებში, ვფიქრობთ, ცალკე ვისაუბროთ.

დაპინანსური მინაწერი

დავით კაკაბაძის ნახატზე

ჩვენი გაზეთის პირველ გვერდზე დავით კაკაბაძის კლასიკური ნახატი დავსვით — მარტო ერთი სურვილით: გვანდა, რომ დედა გვეყვდეს. ჩვენ... ჩვენ — ხალხს, მასას, მსოფლიოს ეველანზე მეთად დედა გვაკლია, დედა არა გვეყავს, უღედობა გვაწამებინებს ერთმანეთს და უღედობაა, სინდის-ნამუსს, სულს და ზნეობას აბაზ-აბაზ რომ გვაყიდვინებს... დედა გვეულოდეს — ქუთაისის, იმერეთს, საქართველოს, ქვეყნიერებას, დედა გვეფარვოდეს, დედა, დედა-ღმერთი.

გამომცემელი: საქველმოქმედო საზოგადოება „ქუთაისელი“
დროებითი მისამართი: ქუთაისი — 384000
ტელ.: 5-60-08

რედაქტორები: თამაზ ხარაბაძე, თანგიზ ფოფონავა
სარედაქციო კოლეგია

„იმერეთი“
სოცველთვიური საზოგადოებრივი გაზეთი
ფასი 50 კაპიკი
№ 09872